

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 13446

DER ERSHTER TROT

Itzik Kipnis

•



NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x101, or by email at cmadsen@bikher.org.



0550h/61

Mr. G. E. O.

אי קיפניס

דער ערשטער טראַט

סעלזכע-סארלאו סאר די נאציאָנאלע מינדערהייטן אינ אוסטר

1939

ק'ז'ר

אינהאלט

3 צי סיקעדיי זיכ הענוענ אפ טראמוויען.

7 זיכ בענומען אינ די הענט

11 אמאָל איז געווען

16 די נאשערן.

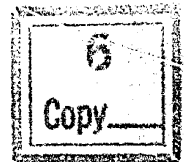
23 שטעלמאהאָ.

27 גאסטפריינטשאפט.

35 אזא גאסט

39 ירליע

44 דער ערשטער טראָם.



0251 K

SEP 5 1950

D

רעדאקטאָר — ב. סטעפאנסקי. טעכנישער רעדאקטאָר — מ. רעזניטשענסקי.
 קאָרעקטאָר — ע. מעלניקאָווא.

פאפיר 92 X 70 — 1/16 — 40 קג. 3 דרוקבויוג. 2,65 דיטקאָנט-אווסאַר-בויוג. טיראזש 150. 1150
 עקו. פֿרטע פּאָליגר. סאבריק. קיעוו, רויטער פּלאצ 2. באטט. נומ. 1229. באטולט. פיר
 דריטלייט נומ. 2564. סארלאג-נומ. — 63. עפגעבענ אינ זאז 1/111 — 1939. אונטערגעשריבנ פיר
 דרוק 1/√1 — 1939.

צײַ טיקעדייַ זיכ הענגענ אפ טראמווײַענ

א באַכמע א גרויסע זיכ אַנכאפּן פארן אונטערשטן אָדער מיטלסטן הענטל פון טראמווײַ אונ זיכ דורכפאַרן אפיסל! דאָסאיז גאַרניט קײַן באַכמע, ווײַל אזעלעכס קאָן יעדער יאט! צי קאָן אַבער ווער פון די כעוו־רע מאכנ, אז ס׳זאָל אימ צוואַקסן די פיס, ווען דער טראמווײַ שניידט זיי אָפּ, אָדער צוריק צושריפּן דעם קאָפּ, ווען א ראָד טיילט אימ אָפּ פון נעם קערפער? אהא, אָט דאָס קאָן קײנער ניט, אונ כעוו־רע, וואָס ס׳האָט מיט זיי אזעלעכס געטראָפּן, זײנען פאראנ. די, וואָס זײנען שוין אינגאנצן געהארגעט אפּ טויט, זע איכ שוין ניט, אַבער די, וואָס אָן איינ פוס אָדער אָן צוויי, זע איכ. אונ זײער קלוג האָט א יאטל איבערגעדרייט אפּ זיכ אַלײַן דאָס רוסישע ווערטל „לײַפיש קאטאטסיא“. ער זאָגט:

„לײַפיש קאטאטסיא נא טראמוואיאכ, לײַפּי כאָדיט בעז נאָהי“, טאנצט ער, נעבעה, ארום נאָכ אזא קלײַניגקער קאדובטשיק אפּ א מיליצע, איינ קאָל־לעש איז פא אימ אינגאנצן א לײַדיקע אונ די מיליצע אונטער דער לײַנ־קער האנט איז פא אימ זײער א נידעריקע.

ער הייסט מיכײַליק, הייסט ער, נאָר איצט וויל איכ דערצײלן ניט וועגן מיכײַליקן, נאָר אסאכ א פראַסטערע געשיכטע, פון לײַאָוקע ביסטריצקינ, וויאזוי ער האָט זיכ געקאטייעט אפּן טראמווײַ.

איינמאָל האָט די מאמע אַנגעזאָגט לײַאָוקע ביסטריצקינ, אז נאָכ דער שול זאָל ער צוגײַן צום טאטן אפּ דער ארבעט אונ דאָרטן נעמען באמ טאטן דאָס געהאלט אונ פרענגען אהײַם, וועט זי מיט אימ גײַן אינ ראפ־קאָפּ אימ נעמען א פאלטאָ. לײַאָוקע ביסטריצקי האָט דאָס גוט געדענקט, נאָר, אז ער איז ארויס פון גאס „דריטער אינטערנאַציאָנאַל“, וווּ די שול זײַנע געפֿינט זיכ, אונ איז ארום אפּ קאָרלענקע גאס, האָט ער דערזען, ווי דער טראמווײַ לײַפּט פונקט פון דאָרטן, פון יענער ריכטונג, ווהײַן ער דארפּ גײַן.

ליאָווקע טוט זיך א קראַצ מיט דער רעכטער האַנט אונטערן לינקן
אויער.

— אַב, — טוט ער זיך א טראַכט, — כאַטשני איין פּיסעלע וועל איך
זיך דורכקאטייען אפן טראַמווי... איך וועל שוין צוריק אָנלייגן אַפּיסל
וועג.

גערעדט און געטאָן. דער טראַמווי איז שוין פאַרפלי אים דורכגעלאָפן,
און ליאָווקע צעלאָזט זיך אים דעריאָגן. לויפן קאָן ער דאָפּקע. די פּיכער
מיטן פענאל טראַסקען איג רענצל. ווער הערט זיי! זע, זע, אָנא האַלט
זיך שוין ליאָווקע פאַר א הענטל און דאָפּקע פונעם פּאָדערשטן גאנעקל,
און ער פאַרט — נאָך א מינ פאַרן, און ער קוועלט — נאָך א מינ קוועלן,
און די טשופּרינקע פּאָכעט זיך אפן ווינט שוין איינמאָל. יא, אָבער דער
טראַמווי איז נאָך ניט פאַרפאַרן פּיזן קלינישן אינסטיטוט, ווי א פענצל-
טער מיט א דינער, גאָר דינער ראַמ פונעם וואַגאַנפירערס קאַבינקע
הייבט זיך פאַמעלעכקע אונטער, און א טונקעלע פעסטע האַנט נעמט אָן
פאַרן אַקסל. אָנו, טרעפט וועמען? טאַקע ליאָווקע, ליאָווקע פּיסטריצקי.
נאָר אָנגענומען פעסט, ווי ס'פאַדאַרפן צו זיין, וואָרעם ליאָווקע, ווי ער
האַט נאָר דערפילט א האַנט, האָט ער שוין געוואָלט, ווי זיין געוויינטשאַפט
איז, מיט א זיטל א שפּרונג טון און שוין אויסוואַקסן אפן צווייטן טראַ-
טואַר, אָבער ווי זאָגט מען עס? — נייע טוט-טאָ פּילאָ! — ליאָווקע דריגעט
מיט די פּיסלעכ, טעלעפעט מיט די הענט, נאָר דער אַקסל איז ווי צוגע-
שמידט. אז דער טראַמווי האָט זיך אָפּגעשטעלט אפ ארויסלאָזן און אָנע-
מען פאַרשויןען, האָט דער פאַלעפּאָס פונ דער טונקעלער פעסטער האַנט
ארויסגעשטעקט די צווייטע האַנט פונ דער טיר און אריינגענומען ליאָווי-
קעלע פּיסטריצקי צו זיך איך קאַפּינע אריין. די מענטשן לאַכנ, נאָר דער
טראַמווי האָט קיין צייט ניט שטיין דאָ און לאַכנ מיט זיי. דער טראַמווי
קלינגט — די רעדער הרימען איבער די רעלסן, ליאָווקע רייסט זיך פונ די
הענט, ליאָווקע איז שוין ניט ליאָווקע, ער איז שוין א צעקראַכענער,
איז ער שוין. ער קרימט פּיסקעס און וויינט, פריער שטייל, דערנאָך הויכ,
דערנאָך רעוועט ער שוין, ווי א פּיק.

— שטיילער אַפּיסל, — מאַכט צו אים דער וואַגאַנפירער, — דו ווילסט
דאָך פאַרן — פאַר!

ליאָווקע איז דאָפּקע געפעלן געוואָרן, וואָס מע רעדט צו אים אזעלכע
פּראַסטע, ניט קיין בייזע, ניט קיין באַרויגעזע רייד. אָבער ס'איז ניט

געפעלג געוואָרן דער שמייכל אינעם וואַגאַנפירערט שטעכיקער באַרד און
אינ די גרויסע אויגן. דאָפּקע אַ גוטער שמייכל, נאָר ווען ער רייצט זיך
ניט מיט אים.

— יאָ, פאַרג, — האָט זיך שוין ליאָווקע אָנגערופּן נאָך אלץ מיט אַ
וויינענדיקן קאָל, — וווּהינ וועל איך פאַרג???

— ניט ווילט, — האָט אים דער וואַגאַנפירער געענטפערט, — דו ווייסט
דען ניט, וווּ מיליציע איז? מיר שטעלן זיך דאָרטן אָפּ.

אז ליאָווקע האָט דערהערט מיליציע, האָט ער זיך ערשט צערעוועט
גאָר אפּ און אנדער אויפן:

— לָאָזט אָפּ... איך וועל שוין מער גיט... די מאמע וועט ווארטן... איך
דארף נאָך גיין צום טאטן אפּ דער ארבעט... אוי— אוי— אוי, לָאָזט מיך
שוין אָפּ...

— ביסט אַ מיינון, וווּ ס'רעוועט? — אזויזוי עמעצער וואָלט פון אים
געשניטן פאסן! וויאזוי רופט מען דיך?
— ליאָווע-ע-ע...

— אהא, ליאָווע. טאָ סלינע ניט אזוי, ליאָווע. זינט איך האָב געזען
ליאָוועס, האָב איך נאָך ניט געזען, אז אפּי-וועלכער ליאָווע זאָל איבער
אזא נישטיקייט פארגיסן אזא יאמ מיט טרערן... נאָכלויפן און זיך אָנ-
הענגען פאר די הענטלעך פון טראמוויל קאַנסטן — דרינגן, דרינגן — דרינגן
דרינגן טשוהא — טשוהא — טש-ש-ש — פארשטייסטו שוין, ליאָווע? איך
וועל דיר גאָרניט טונ, איך מיליציע וועט מען דיר אויך גאָרניט טונ.
מ'וועט נאָר פארשרייבן דיין אדרעס, וווּ דו ווינסט, און דיין אדרעס,
וווּ דו לערנסט, אז ס'זאָל דיר זיין דרינגן — דרינגן — דרינגן טשוהא — טשוהא —
טש-ש-ש-א א נאָקע, אז אויב דו ווילסט האָבן גאַנצע פיס, ווילסט
האָבן א גאַנצן קאַפּ, טאָ הענג זיך ניט אפּ די טראמווילען.

אַ מאַדנער „דיאדיע“ אָט דער וואַגאַנפירער. קיין שלעכטער איז ער
ניט, רעדן רעדט ער מיט גוטן און גיט אזוי פלין צו פארשטיין, נאָר אז
ס'קומט צום אָפּלאָזן, זאָגט ער: „מעט דיר דאָרט גאָרניט ניט טונ“.
ער גלייבט שוין דאָפּקע, ליאָווע, אז מע וועט אים דאָרט גאָרניט ניט טונ,
נאָר אפּ וואָס דארף ער עס? און אָנאָ גייט נאָך אזוי ווי אפּצולאָכעס פון
זיין גרופע אַ מיידעלע, ריוועלע שיפּ. ליאָווע האָט אָפּגעקערט די אויגן.
ס'איז אים געווען ערגער פון אלץ, וואָס די דאָזיקע וועט אים דאָס זען א
פארוויינטן... ער האָט זיך צוגעבויגן נידעריקער פון פענצטער און אָנגע-

נומען אלע פיר פינגער פון דער לינקער האנט אין מויל אריין און האָט
פארקוועטשט מיט זיי די אונטערשטע ציינ מיט דער יאסלע. אב, ווען ער
שעמט זיך ניט, וואָלט ער עס איצט אביסל געוויינט!

און דאָס איז שוין קימאט אלץ. ס'גארניט, וואָס די מאמע האָט אימ
געזוכט דענסטמאָל גאנצע צוויי שפּאַ אי אין שול, אי פאמ טאטן אפ דער
ארבעט. ס'איז אויך גארניט, וואָס ריוועלע האָט אימ אפמאָרגן אומעטיק
געקוקט גלייך אינ די אויגן און האָט געשוויגן. ריווע איז א גוטער כא-
ווער. ריווען טוט פאנק, טאָמער האָט עמעצער פון אירע פריינט אומ-
אנגענעמלעכקייטן. אָבער דאָס איז שוין אלץ גארניט... ס'האָט זיך שוין
אלץ פארגעסן. נאָר וואָס יאָ? איצט, אז ליאָווקע דערזעט, א טראמוזי-
לויפט אינ גאס, איז אַט-אַט טוט זיך, דוכט זיך, ליאָווקע א יאָג און הענגט
זיך אָן. אָבער ניין. ער דערמאָנט זיך אינ יענעם פאטאָג און בלייבט
שטיין. ער שרייט נאָר אויס צו א צווייטן יאָט:

— כאַימקע, לויפ, לויפ, וועסט שוין האָבן מאָרגן אין שול!

און צו די קינדער, וואָס גייען לעבן אימ, פארענדיקט ער:

— אז מע זאָגט, אז מע טאָר זיך ניט הענגען אפ די טראמוזיען, טאָר

מען ניט.

זיכ גענומען אין די הענט

1.

פון וועמען, זאגט איר, איז איצט געקומען די רייד, פון זשארוזשיקן
אוואדע ?

יא, דאפקע פון זשארוזשיקן.

און טאמער מיינט איר, אז זשארוזשיק איז עפעס ניט קיין קלוג יינגער-
לע, האָט איר א גרויסן טאָעס. זי קלוגער יאט, א דורכגעטריבענער, מיט
פארשיטע צוויי אויגן, און א שטיפער איינער אין דער וועלט. נאָר איין
זאכ: לערנען-ניט. ער וויל ניט.

ער ווייסט ניט,

ער הערט ניט,

ער דארף ניט.

אינ שול גייט ער אין דער 45-טער, קלאס 2. וואָס דען האָט איר גע-
וואָלט, ער זאָל אין שול אריין ניט גיין ?! פא אונדז אין ראטנלאנד לער-
נען זיכ אלע קינדער אָן אויסנאם. גייט טאקע זשארוזשיק אין שול נומ.
45, ווי איכ האָב אייך נאָרוואָס געזאָגט, אינ צווייטן קלאס.

פון דער פאָרענטשע איבער די טרעפ פאָרט ער אראָפ ווי א כוואט,
איבערן פארקעט גליטשט ער זיכ, אז ס'פליען פונקען. נאָר אז ס'קומט
אויס אימ ארויסרופן צום טאָוול, ווייסט ער קיין האלב וואָרט ניט. זיין
גליק נאָר, וואָס ער מאכט טייקעפ א כיינדעלע, איז ווי די לערערן זאָל
ניט זיין אין קאס, מוז זי זיכ צעלאכנ, און די קינדער אין קלאס, אפ איר
קוקנדיק, צעלאכנ זיכ אויכ אלע. וואָס ווילט איר, ס'שוין איינמאָל א
זשארוזשיק...

2.

זשארוזשיקס מאמע רעגינע פליינדיין. ניט געקוקט דערופ, וואָס זי איז
נאָכ א יונגע, איז זי דאָכ זייער א פארנומענער מענטש. עס בלייבט איר

ווייניק צייט אפ אָפגעבן זיך מיט איר זשאָרוזשיקן. באַטאָג אַרבעט זי איין פאפריק, און אינאָוונט לערנט זי זיך. זי דארף נאָך לערנען צוויי מיט א האלב יאָר, און זי וועט שוין ווערן אן אינזשעניער.

אנומלעטן איין יאנוואר כוידעש זינען פא איר געווען דריי פרייע טעג דורכאנאנד. עפעס א קלייניקייט, דריי טעג דורכאנאנד! האָט זי אופגע-ראמט איין שטוב, געמאכט פון די צימערן א שפיגל, האָט זיך אליין אָפ-גערוט, האָט זשאָרוזשיקן אויסגעוואשן, אויסגעפּוצט און איז מיט איינע יעדן אָוונט פּרגעצ געגאנגען.

— מאמע, — קומט צו לויפן זשאָרוזשיק פון שול, — נא דיר א צעטעלע. .. דו מוזט קומען אפ דער פארזאמלונג פרייטיק, דעם 22-טן, 6 אזייגער פארנאכט.

רעגינע פלינפיין האָט זיך דערפרייט, וואָס זי האָט א פרייע אָוונט. איצט וועט זי שוין טאקע גיין אין שול אריין אפ דער עלטערן-פארזאמ-לונג. זי וועט הערן, וויאזוי לערנען זיך קינדער, וויאזוי לערנט זיך זשאָרוזשיק. זי האָט איבערגעלייענט נאָכאמאל דאָס צעטעלע.

— גוט, — זאָגט זי, — דעם 22-טן, 6 אזייגער, גיי איך אפ דער עלטערן-פארזאמלונג.

— און זשאָרוזשיק גייט אויך מיט? — האָט זשאָרוזשיק צוגעגעבן אפ זיך אליין.

— פארוואָס דען ניט? — האָט אייך די מוטער געענטפערט, — אויב מ'וועט נאָר אריינלאָזן, וועט זשאָרוזשיק אויך קאָנען גיין.

3

דעם צווייטן און צוואנציקסטן. אָנהייב אָוונט. אין שול אין די קלאסן איז ליכטיק. אין יעדער קלאס קימאט גייט אן עלטערן-פארזאמ-לונג. יעדער לערער און לערערן גיבן אָפ א באריכט פאר זייערע שי-לערס עלטערן וועגן דעם, וויאזוי די קינדער לערנען זיך.

אויך אין צווייטן קלאס זיצן די מוטערס און א טייל פאָטערס אפ די פארטעס. די לערערן סאָפיע מאַרקאָווע זיצט אפ איר געוויינלעכע אָרט פארן טישל, און זי דערציילט, זי טיילט זיך מיט די עלטערן וועגן איי-ניקע שוועריקייטן, וואָס זי פאגענט אין דער ארבעט מיט די קינדער, און ווען די קינדער פארשאפן איר פרייד מיט זייערע דערפאָלגן. דערנאָכ

רופט זי שוין אָן נעמען פֿונ די קינדער, וואָס זײַנען באַ איר פֿארשריבן
אינ זשורנאל קעטיידער לויטן אלעפֿבייז נאָכ. איין קינד קאָן בעסער
לייענען און שרייבן, נאָר אינ רעכענען איז עס שוואַכ. איין קינד קאָן רע-
כענען, נאָר לייענט שוואַכ... איין קינד צייכנט זיך אויס אינ לערנען באַ
אלץ, נאָר עס איז ניט קיין גוטער כאַווער, און די אופירונג זײַנען איז
ניט פֿאפּרידיקנדיק. דערנאָכ הייבט זי שוין אָן לייענען געקירצט,
און די מוטערס שטויסן זיך שוין אליין אָן פֿונ וואָס מ'רעדט. צומ פֿי-
שפּיל:

— ריוועלע פֿלושטיין — גוט, גוט, שלעכט. דאָס הייסט שפּראַכ, מאַטע-
מאטיק — גוט; און אופירונג — שלעכט.

רופט זיך אָן ריוועלעס מאמע פֿונ איר פֿארטע:

— זי איז באַ מיר טאקע אַ שטיפּערקע, זי קלענערע מינע, אפּ סא-
קאַנעס.

זי זאָגט עס, אזוי ווי זי וואָלט עפעס געוואָלט באַדויערן, אָבער איר
פֿאַנעם שמייכלט פֿונ דעם, וואָס איר ריוועלע לערנט זיך אזוי גוט.
מאָטיק העלפֿאנדפֿיין, — זעצט פֿאַר די לערערן הויכ אפּ אַ קאַל, —
גוט, שלעכט, גוט...

דאָס הייסט, שפּראַכ — גוט, רעכענען — שלעכט. מימוז זיך צולערנען אפּיסל
אויסער די שול-שאַען. אופירונג גוט.

אנדערע קינדער זײַנען אויך געקומען מיט די מוטערס. זיי האָבן לייב
די שול, און באַ יעדער געלעגנהייט איז זיי לייב קומען צו לויפֿן אהער.
זיי שטיפֿן איצט איבער די באלויכטענע קאַרידאָרן, כאפֿן פיגניווע אַ
קוק דורך דער האַלב-געעפֿנטער טיר אינ קלאַס ארײַן, און זיי קוועלן אָן,
וואָס די עלטערן זיצן, ווי קליינע קינדער, אפּ די פֿארטעס, און נעמען אָפּ
פֿונ זיי גרוכט באַ דער לערערקע.

רעגינע פֿינפֿיין — די שענסטע און די יינגסטע צווישן די מוטערס,
איצט האָט זי נאָכ אָפּגערוט אַ פֿאַר טעג און זיצט אינ שול פֿריי און אָן
אײלעניש, איז ווער צו איר גלייב!

און ס'קומט שוין אָן צום בוכשטאפּ „פֿ" — וועט שוין פֿאלד זײַן פֿינפֿיין.
נעמט איר דאָס האַרץ קלאפֿן נאָכ שטארקער, און זי פֿרייט זיך שוין פֿונ
פֿריער, ווייל ווער קאָן זיך נאָכ בעסער לערנען פֿונ איר קליינעם לעפֿע-
דיקן זשאַרזשן.

— פֿרידמאן ליאָווע — אזוי און אזוי און אזוי.

— פאלקאוויטש כאנקע — גוט, זייער גוט, גוט...
— פיינפיינ זשארוזש...

און די לערערן, סאָפיע מאַרקאווע, זוכט אָפּ מיט די אויגן רעגניענע
צווישן די עלטערן. אלע קוקן זיך אומ אפּ רעגניענע. מע ווייסט, ווער זי
איז, און מע האָט זי ליב אי פאר איר אליינ, אי פאר זשאָרוזש, וואָס ער איז
אזא לעבעדיק יינגל.

די לערערן פארהאלט זיך א וויילע און הייבט אָן מיט א פאַרעדע:
— וואָס זאָל איך אייך זאָגן... אייער זון איז זייער א פיייק יינגל, נאָר
ער וויל זיך ניט נעמען אינ די הענט. אייך האָבן מיר גערופן עטלעכע
מאָל, האָט איר צוליב אייער פארנומענקייט ניט געקענט קומען — — — אז
ער וועט זיך אונטערציען, וועט ער געוויס קאָנען אָניאָגן דעם קלאַס, נאָר
דערווייל איז פא אימ, צום באַדויערן, שלעכט, שלעכט און שלעכט...
— — — — —

.4

וואָס ווייטער איז געווען, איז שוין זייער גרינג זיך אָנצושטויסן. זשאָר-
זשיק, אז ער וויל, קאָן ער. די לערער און שילער האָבן זיך גאָרניש
געקאָנט אָפּוונדערן פון דעם, ווי דאָס יינגל האָט זיך גענומען צום לער-
נען, און פּדילינג, אז ס'איז געקומען צו די אויספרוונן, האָט שוין די
לערערן געליקנט זשאָרוזשיק: גוט, גוט, זייער גוט.

— נו, — האָט זי זיך מיט פרייד אָנגערופן צו אלע קינדער, — איצט
זעט איר שוין, וואָס הייסט זיך נעמען אינ די הענט?

— אָט וועל איך אייך פאלד ווייזן, — האָט זשאָרוזשיק אינ א געלעכ-
טער איבערגעכאזערט יענע כאַכמע, וויאזוי מע נעמט ארומ מיט די הענט
דעם קאָפּ, דאָס האַרץ און די זייטן.

— קוקט, סאָפיע מאַרקאווע, — זאָגט ער, אַטאָ נעמ איך זיך אינ די הענט.
און אלע קינדער, ווי אויך די לערערקע און זשאָרוזש, האָבן אָנגע-
קוואַלן, וואָס ס'האָט זיך אלץ אזוי גוט געענדיקט.

אמאל איז געווען, אָדער די וועלט איז קיילעכדיק

דאָ ווערט דער צײַלט וועגן דעם נײַעם אײַזנבאן, וועגן דער באַפע סאַרע-קײַלען, וויאזוי זי פאַרט אויסקוקן א וועלט, וויאזוי די באַפע קײַלע מאכט אן אנטדעקונג און פארשאפט זיך אסאך פרייד מיט דעם.

פון קיין אערפלאנען האָט מען נאָך נישט געהערט, קיין אוטאָמאָ-בילן האָט מען נאָך אין די אויגן נישט געזען און אפילע מיט קיין באן איז נאָך נישט יעדערער געפאַרן, — אָט דעמלט האָט זיך עס געטאָן.

דורך דעם שטעטעלע סניטקאָוקע האָט אָנגעהויבן גיין דער נײַער אײַזנבאן. אלט און יונג זײַנען געלאָפן קוקן אפּ די „וונדער“, וויאזוי מע זעצט זיך עס ארײַן — אסאך, אסאך מענטשן אין א שטוב, און סע פאַרט זיך, מע פארשפאַרט גאָר אָקסן און מע פארשפאַרט גאָר פערד. פונפאַרנט שטייט צוגעשפאנט א שווארצע „שקאפע“ מיט רעדערדיקע פיס און מיט אײַזערנע געדערימ, וואָס הוסט מיט רויך און אָטעמט מיט פײַער. יעדער ניס, וואָס זי גיט, דעהערט מען פאר א ווערסט, און אז זי טוט א רעווע, ציטערט אונטער איר די ערד. אזא מינ שקאפע גייט עס דאָרט געשפאנט. זײַנען טאקע די סניטקאָוקער לײַט געקומען און זיך נישט געקענט זאט אָנקוקן און זיך אָנכידעשן צו זעט.

אנדערע, די מערער גליקלעכע האָבן טאקע אײַנגעשטעלט. זיי האָבן זיך געקויפט נישט קיין טײַערע באַנ-פילעטן און זײַנען זיך דורכגע-פאַרן: ווער ס'איז געפאַרן צוליב האנדל, ווער ס'איז געפאַרן דינען און זיך זוכן ארבעט אין דער פרעמד, און אנדערע זײַנען גלאט גע-פאַרן אויסקוקן א וועלט.

און דאָ האָט זיך דער באַבע קיילען, דער אלטער סניטקאָוקער בייגל-
בעקערן, אויכעט פארגלוסט זיך אופועצן אפן באן און מאכן א נעטיע.
ווער ווייסט, וויפל ס'איז נאָך איר באשערט צו לעבן. און גלאט אזוי
איועקשטארבן און קיין איין מאָל מיט דער באן ניט פאָרן, דאָס האָט
זי ניט געוואָלט.

וועהינ צו פאָרן האָט זי פארשפאָרט לאנג טראכטן. אינ גרינשפוליע,
פאר דריי שטעט פונדאנען, ווינט א זיגערמאכער מיטן נאָמען פישל.
איז דער דאָזיקער פישל אקוראט אירער - סאָרע-קיילעט - און אייגענער
ברודער.

קיין סאך ברידער האָט זי ניט, די באַבע קיילע, און זי האָט זיי, דעם
עמעס געזאָגט, קייןמאָל ניט געהאט - ער איז טאקע בא איר און איין
און איינציקער, און זינט זי האָט זיך מיט אימ געזען איז, פארשטייט
איר מיך, דורכגעגאנגען ניט קיין סאך און ניט קיין ביטל, אָבער פיר
און צוואנציק יאָר איז שוין דאָ אינ דערינען. וויל זי ניט הערן, וויאזוי
די אייניקלעך מיט די טעכטער רעדן זי אָפּ פונעם פאָרן. וויפאלד זי
באַבע קיילע זאָגט פאָרן, וועט עס שוין זיין געפאָרן.

זי האָט זיך דערפרעגט בא ליטן, וויאזוי מע פאָרט קיין גרינשפור-
ליע, צי דארפ מען מיט זיך ניט מיטנעמען אזעלכע כאלאָשעס-טראָפן,
קעדיי דאָס פאָרעכצ זאָל איר ניט פארשאטן, און וויפל מאָל דארפ זיך
דער גייער איינזבאן אָפּשטעלן, ביז ער וועט קומען קיין גרינשפוליע.
וועגן אלץ האָט די באַבע קיילע אויסגעפרעגט.

און אזויווי דער טאָג דינחטיק איז געוועזן פארעכנט פאר א גוטן
טאָג, האָט זיך די באַבע קיילע אויסגעקליבן דעם ערשטן זינסטיק און
איז אינ א גוטער שאַ ארויסגעפאָרן.

זי האָט אָפּגעציילט, וויפל מאָל דער באן האָט זיך געדארפט אָפּ-
שטעלן ביז גרינשפוליע, און איז אראָפּ אינ שטאָט אריין. באלד האָט
די באַבע קיילע געפרעגט בא די מענטשן, ווו ס'ווינט דאָ דער זיגער-
מאכער. האָט מען זי אהינ אוועקגעפירט, וואָרעם דעם זיגער-מאכער
האָט מען דאָ אלץ אינ שטאָט גוט געקענט, און יעדערער האָט געוויסט,
ווו ער וווינט.

די באַבע קיילע איז שוין געגאנגען נישט אליין, ס'האָבן זי געפירט
מענטשן אסאך. און ווייט זי פירן האָט מען פארשפאָרט, וואָרעם אָט
איז דאָך שוין די שטוב.

אז די באַבע קיילע איז אהיב אריין, האָט זי געטראָפּן דעם אלטן זיגערמאכער באַם טיש זיצנדיק, מיט א ווייַפערשער שאל אפּ די פליי-צעט. ס'איז שוין אוואַדע ניט יענער פישל, וואָס איז אמאָל געווען — נעבעכ אלט און געבויגן. נישקאַשע, די אלטקייט מאכט א גוטן טעל פון א מענטשן. עפעס א קלייניקייט — פיר און צוואנציק יאָר זיכ ניט גע-זען! און זי איז אימ ארופגעפאלן אפּן האַלדז, ווי ס'פאסט פאר אַזא מינ פיערלעכער שאַ. אָפער דער אלטער זיגערמאכער האָט זיכ קוימ ארויסגעריסן פון דער באַבע קיילעס הענט, און ער איז געוואָרן אזוי פייז, אז ער האָט זיכ אזש פארהוסט.

— זע נאָר, — מאכט די באַבע קיילע, — אזוי באגעגנט מען עס א שוועס-טער, מיט וועלכער מע האָט זיכ פיר און צוואנציק יאָר ניט געזען?

אָפער דער אלטער זיגערמאכער איז געוואָרן נאָכ פייזער און האָט זיכ צעשריגן פאר איטלעכונ אינ די אויגן, אז ער בעט זי זאָל זיט מאכונ קיינ שטיק. ער האָט קיינ מאָל אפ זיינ לעבן ניט געהאט קיינ שוועס-טער און ניט געוואָלט קיינ שוועסטער, און ער וויל זי איצט אויכ זיט!

— אהא, פישעלע, גאָר אזוי די מייסע? — האָט שוין סאָרע-קיילע אָנ-געהויבן גאָר אפ אן אנדער אויפן. דערהערט דעם נאָמען „פישל" איז דער אלטער אזש אונטערגע-שפרונגען:

— וואָס? — זאָגט ער, — פישל איז אייער ברודער, אָט, אָט יענער אָ, דער באַנדער פון גרינשפוליע?? אָט אזוייזשע רעדט!... טאָ פאָרט זשע, זייט מויכל, אהיב — קיינ גרינשפוליע!...

און זי באַבע קיילע האָט זיכ דערוויסט איין קלייניקייט, אז זי איז אראָפּ אביסל צו פרי... זי איז אראָפּ קיינ סאָראָקיווקע און מע האָט זי פארפירט צום אלטן און פייזן זישען, וואָס איז אינ קאכ אפ דער גאנ-צער וועלט זיגערמאכערס און צווישן זיי אויכ אפ דער באַבע קיילעס ברודער, און דערפאר האָט ער אפ אימ געזאָגט „באָנדער". נו, אויב אזוי, האָט די באַבע קיילע פאשלאָסן, וועט זי ניט מאכונ קיינ סאכ טיינעס און וועט גיכער לויפן צוריק צו דער באַנ... גאָרניט

קיינ סאכ פאָרעכצ און טיוועט שוין טאקע זיין ניט סאָראָקיווקע, נאָר די עמעסע גרינשפוליע.

די באַבע האָט אָפגעצייילט דרייבנע געלט פונ דער פאטשיילע און האָט ווידער געקויפט א פילעט און זיכ אריינגעזעצט אין באַנ. וויאזוי מע פאָרט מיטן ניעמ אײַזנפאן ווייסט זי שוין. און אז דער באַנ האָט זיכ אָפגעשטעלט, איז זי אראָפ שוין אין דער ניער שטאָט, וווּהינ זי האָט געדארפט, און די ניע שטאָט איז איר, דעם עמעס גע- זאָגט, זייער געפעלן געוואָרן. דאָ איז איר אלץ מיטאנאנד זייער שטארק געפעלן געוואָרן דערפאר, וווּיל די ניע שטאָט איז מיט אלע פישטשעוו- קעס געראַטן אין איר היימישער שטאָט, איז סניטקאָוקע: די זעלבע פלוטן, די זעלבע גערטנער, די זעלבע הייזער, פונקט ווי באַ איר איז איר אייגענער שטאָט.

אז זי האָט לעבן באַנ א פרעג געטאָן באַ די מענטשן, וויאזוי גייט מען צום היגן זייגערמאכער, האָט מען איר געענטפערט, אז דאָ איז שטאָט איז קיינ זייגערמאכער גיטאָ... אמאָל מיט אסאך יאָרן צוריק איז דאָ דאפקע געווען אן אייגענער זייגערמאכער, נאָר ער האָט כאסענע געהאט אין אן אנדער שטאָט און אהער קומט ער מער ניט.

שוין ווייטער עפעס א צאָרע, האָט די באַבע קיילע א זאָג געטאָן צו זיכ אליינ. נאָר אזוי ווי זי האָט פֿינט געהאט זיכ נעמען פונ יעדער נארישקייט צום הארצן, האָט זי ניט געמאכט פונ דעם קיינ איבעריקן ראש און איז אוועק ווייטער, טאָמער וועט איר א צווייטער עפעס געבן פעסער צו דערקלערן.

— וואָס? איר זינט ניט קיינ היגע? — האָבן זיכ געוונדערט די איבעריקע מענטשן.

— א מאַש אביסל! — האָט די באַבע קיילע מיט שטאָלץ געענטפערט, — א טאָג א יאָר, אז איכ פאָר מיט דעם ניעמ אײַזנפאן, און איכ זאָל נאָכ אלץ זיין א היגע?.. איכ פאָר צו גאטט, צו מיינעם א ברודער פאָר איכ.

און זי איז אוועק ווייטער.

אַבער וואָס ווייטער זי גייט, איז אלץ מער איר געפעלן די ניע שטאָט. „סײַזאָל גאָר פעלן א האָר — סניטקאָוקע“.

„צוויי לייבלעכע שוועסטער זינען גאָר ניט אזוי געראַטן איינע אין דער אנדערער, ווי די דאָזיקע צוויי שטעט זינען געראַטן“.

אָנאָ איז אַ גאָס, — איז עס פונקט איר גאס!... אָנאָ איז אַ שטוב, איז
עס פונקט איר שטוב!

— אָנו, — קלערט די באַבע קיילע, — אהער מוז איך אריינגיין, איך
זאָל אפילע וויסן, איך ווייס-ניט-וואָס! איך מוז אַ קוק טאָן, וואָס פאר
אַ מינימ מענטשן וווינען עס דאָ. מע וועט דאָך מיך, כאָלילע, פונדא-
נעט ניט ארויסטרייבן...

און ווי די באַבע האָט גאָר אַן עפּן געטאָן אהינ די טיר, אזוי האָט
איר אַ שלאָג געטאָן מיט באַקאנטן בייגל-געבעקס, און ס'זיינען איר ארויס-
געלאָפּן אירע אייגענע טעכטער מיט די אייניקלעך אנטקעגן.

— מאמע, אזוי גיב? — האָבן זי די טעכטער אַ פרעג געטאָן.

— באַבע, אזוי גיב? — האָבן זי די אייניקלעך אַ פרעג געטאָן.

נו, וואָס מאכט עפעס דער פעטער פישעלע? ? ?

די באַבע האָט אופגעהויבן פיידע הענט ארום. טרערן פון פרייד האָבן
זיך איר געשטעלט אינ די אויגן, און זי האָט אזוי געזאָגט:

— אַך, מינע ליבע קינדער, ס'איז דאָך ווונדער איבער ווונדער. ווען
ניט דער נייער אייזנבאן, וואָלט איך דאָך קיינמאָל גיט געוואָסט, וויאזוי
די וועלט איז קיילעכדיק, איצט וועל איך שוין, מירצעשעם, אלע יאָר
זען פאָרן מיט דעם נייעם אייזנבאן, גאָר צוליב פארגעניגן.

די קינדער האָבן גיכער גענומען גרייטן צום טיש פון זייער ליבן
גאסט וועגן, און די באַבע קיילע, וואָס האָט זיך שוין טאקע זייער
אויסגעהונגערט פארן טאָג, האָט זיך מיט גרויס כיישעק צוגעכאפט צו
דער וועטשערע, אָבער זי האָט זיך גאָך לאנג ניט געקענט אָפּלויבן פון
דער וועלט מיט אירע כידושים און פון דער נייער אייזנבאן, וויאזוי
מע פאָרט און מע פאָרט און מע טרעפט צוריק אפּן זעלביקן אָרט!!!

די נאשערן

דאָס איז דער מומעט קאצ. א שווארצע מיט ווייסע פלעקן.
מיר האָבן זי היינט אלע געטריבן פון שטוב. אונדזער האס איז
געווען אזוי גרויס צו איר, אז מיר האָבן זי אפילע ניט געשלאַגן,
נישט געשטופט מיטן פוס, ווי סע מאכט זיכ אָפּט. מיר פלעגן זיכ נאָר
אָפקערן פון איר. און עפּשער האָבן מיר זי נישט געטשעפּעט דערפאר,
וואָס אָט דאָך פון יענער זייט וואנט (בא דער מומעט אפן אויוון אינ
זיפ) האָט זי פיר קליינע קעצעלעך, שווארצע מיט ווייסע פלעקן, אזויוו
זי אליין, און דאפּקע שיינע — אויב ווי זי אליין.

„נאשערן“ — האָט איר די מאמע אונדזערע א נאָמען געגעבן. מיר
אלע אינ שטוב האָבן פון איר קיין שלעכטס נישט ארויסגעזען, נאָר די
מאמע, אז זי זאָגט, וועט זי אינ דער וועלט אריין נישט זאָגן.
בא אונדז אינ פאָדער־הויפּ, עטוואָס נעענטער, אנטקעגן אונדזערע
פענצטער, שטייט א שטיקל כוּרוועלע, וואָס איז אמאָל געווען א גאר־
באַרניע, נאָר איצט איז דאָס פון אלטקייט אָפּגעלאָזן און ס'פוסטעוועט
מיט פארמאכטע טירן אָן שלעסער, און דאָס הויפל, וואָס איז פאר דעם
געווען, איז איצט אויסגעאקערט, ארומגעצוימט און פארזייט מיט גארטן־
ווארג.

אקוראט קעגן אונדזערע שטוב־פענצטער געפינען זיכ צוויי־דריי
לאנגע שמאָלע בייטלעך מיט מעזשעס בא די זייטן. איכ קומ זעלטן אהיין.
דער טאטע מיט זיין אלטער ווייסער פאָרד און מיט די פארקאטשעטע
ארבל פאָרעט זיכ דאָרט אָפּטער: ער באגיסט פון א פענדל די מערן,
וואָס ווילן ניט אופגיין (מע האָט זיי שפּעט געזעצט), ער שטעקט אריין
טיטשקעס אינ די פאסאָליעס. בא דעם העלפ איכ אויכ אונטער. איכ
טרָאָג צו די פאראיאָריקע טיטשקעס פון שטאל. און די שטעקנס, בא

וועלכע די שפיצנ זינען צוגעטעמפט אָדער אונטערגעפּוילט, טעטעט הערשען
צו מיטן העקעלע אפ א קלעצל. מיין קלענערער ברודער הערשען איז א
הויב, דאך יינגל. ער האָט שוואַרצע אויגן, שטארק שוואַרצע האָר און
קרעפטיקע מוסקולן אפ כידושים. איי, קלעטערט ער גוט! ער דארף
הינטיקס יאָר אָנקומען אינעם טעכניקום. די זיבנאַריקע שול האָט ער נאָך
פאראיאָרן געענדיקט.

אז ער האָט געענדיקט מעסטן די טיטשקעט, האָט ער זיך מיטער
גרויסער אָנגעשפארט אינעם שטאל-טויער און עפעס גענומען אכטונג געבן
מיט זיין בליק. ער האָט א טעווע, הערשען, פלינק צו פאמערקן זאכן,
וואָס טוען זיך ארום אונדז. בא אימ זינען אי דאָס אויג, אי דער גע-
הער שארפערע, ווי בא מיר.

— ביסט א מייוון, — מאכט ער צו מיר, — אָט אפ דעם אַ פייגעלע?
עפעס אזוי ווי ס'קריכט אליין אינ די הענט אריין.

איך האָב לאנג געזוכט מיטן אויג, וואָס פאר א פייגעלע ער מיינט.
דאָ פליען ארום פייגעלעך אסאך. ערשט — ס'טאקע ריכטיק! נאָענט לעבן
אונדז, אפ א נאָרוואָס אריינגעשטעקטער טיטשקע מיט א צוויגעלע
פונויפן, שטעלט זיך עס אוועק, טוט זיך אהידע — צי ס'וויילט זיך מיט
אונדז רייצן, צי שפילן, און עפשער פארשטייט עס ניט, אז פאר מענטשן
מעג מען זיך אמאָל צוהיטן.

פון דער טיטשקע איז עס איבערגעפּוילט אפן דעמבענעם טשאסטאָ-
קאָל, וואָס צו דער מומעס הויפ צו. און דערנאָך צוריק אפ דער זעל-
בער טיטשקע. און ס'פילט זיך, אז איי דעם אומפליען היי און צוריק
איז דאָ א ספעציעלע ווענדונג און ציונג צו אונדז, אירע צווייפטיקע
שכינימ, אזויווי ס'ווייל אונדז עפעס זאָגן, און ס'קען נישט.

אנומלטן זינען געקומען צוויי יינגלעך, הערשען כאוויירימ, מיט זעק
אפ די פלייצעס, מיר זאָלן זיי דערלויבן אראָפקלייבן דאָס אלטוואַרג
פון אונדזער בוידעם.

ס'האָט זיך אָנגעהויבן אינעם שטעטל די קאמפאניע פון קלייבן אלט-
וואַרג צום אוטיליזירן. איך האָב שוין געוואוסט, נאָך וואָס זיי זינען
געקומען, ווייל מיט א שאַ צוריק איז מיין ברודער אויך אוועק מיט א
פאָר כעוורע, אויך איבער די בוידעמער זוכן אלטוואַרג.

— קומט, זאָג איך צו די כעוורע, — איך וועל אייך אריינפירן אין
אונדזער פוסטקעלע אריין, דאָרט קען זיך וואלגערן אלטע אייזערנע
רייפן און נאך פרוכזארג.

מיר זיינען אריבערגעקראָכען אין גערטל אריין, אופגעפנט די טיר
אַן דעם שלאָס, וואָס האָט זיך שווער געעפנט, ווייל די זאוויסעס זיינען
געווען פארזשאווערט, און פארן שוועל איז אָנגעוואקסן אסאך גראָז.
דאָרטן האָבן מיר טאקע געטראָפן עטלעכע פארזשאווערטע אייזערנע
רייפן און אסאך וואַלאַקע, אָדער אפ פראַסט לאָשן — האָר פון פעהיי-
מישע וויידלעך. די יינגלעך זיינען געוואָרן פריילעך: מעטאל און האָר
זיינען גאָר גוטע מינימ.

איינ כעוורעמאן אין הערשלאַס יאָרן טוט א וועג דעם זאק אין פיידע
הענט און רופט אויס מיט א סימכע:

— איך האָב אָפער געזאָגט, אז מיר זאָלן נעמען די בוידעמער.
— און טאָמער איז עס נישט קיין בוידעם? ... — האָט דער צווייטער
א שפעט געטאָן.

— ס'מאכט נישט אויס. א פוסטקע און א בוידעם איז אלציינס.
איך האָב זיי ארויסגעלאָזן, זיי פארגעבן די זעק אפ די פלייצעס. זיי
זיינען שוין אריבער דאָס פלויסל און אוועק, ווי מיט א היפשן אויצער,
און איך מאכ צו די טירן. פלוצעם טוט מיר א פלי א פייגעלע אנטקעגן
און שטעלט זיך אפ דער זעלבער טיטשקע, דערנאָך אפן זעלבן פלויס,
וואָס פריער.

זע נאָר, סיניט דאָס זעלבע פייגעלע? ווארט נאָר, קלער איך,
פונדאנענזשע איז עס נאָרוואָס ארויסגעפלויגן? מיר שיינט, אז פון
דעם אַ עק באַלקן, וואָס שטעקט ארויס פון אונטערן דאך אהער צום
גערטל צו, פונקט איבער דער פוסטער טיר, דורך וועלכער מיר זיינען
ערשט געגאנגען.

איך טו א קלעטער אהין. דאָס פייגעלע פליט נאָענט צו מיר, ס'וויל
מיך ערגעץ אָפּווענדן. אָפּער איך הער זיך שוין נישט צו, איך קלעטער
אפ די לייסטן פון דער טיר.

ע, גוטער פרויער! איז דאָך עס טאקע נישט פראַסט. נו, יא, איך
האָב דערזען לעבעדיקע נעפאשעלעך אין אזא אָרט, ווו איך האָב זיך
אפ דעם קיינמאָל נישט געריכט.
וויפיל?

פיר נאקעטע העלדזעלעכ, דינע! גרויסע קעפ מיט אַפּענע פּיסקעס.
סיזיי הייס, זיי זינען אַן קראפט...

דאָס פּייגעלע, די מוטער, ערגערט זיך נעפעכ, זי פלייט פא מיר ארומ
מאמעש איבערן קאָפּ. איך מוז אוועק פונדאנען, לעמיי זאָל איך איר
אַנטוונ אומזיסטע יעסורים? אָבער נאָך איין קוק.

איך בין אראָפּגעקראַכט, איז אַנגעלאָפּן בעפעלע און נאָך קינדער.

— נאָך וואָס ביסטו געקראַכט אהינצו, איציק? זאָג, נאָך וואָס?

איך וואָלט זיי גערן אַנגעזאָגט, אז גאָר נישט אזוי הויך געפּינען זיך
יונגע, פּיצעלעכ פּייגעלעכ אינ א נעסטעלע. אזעלכע יונגינקע,
מיט גרויסע קעפּ און צעעפּנטע פּיסקעס. סיזיי הייס... אָבער טאַמער
וועלן זיי זיין ניט גענוג פאַרזיכטיק, איז א שאָד, ניט קעדיי.

— דאָס בין איך געקראַכט, — זאָג איך, — א קוק טונ, צי טאיז דאָ פון
די יינגלעכס וועגן נאָך אלטווארג.

— אהא, — זאָגט בעפעקע, — איך האָב זיי געזען. ס'דאַך הערשלים כאוויירימ,
זיי זינען ערשט אוועק דורכט קליינעם געסל.

איך האָב זיך קאמ דערווארט אפּ הערשלים קומען. ער האָט זיך בארימט.
אז איג שפּיטאָל אפּן בוידעם האָבן זיי אַנגענומען שטיקער פּראָנוזע פון א
צעבראַכענעם הענגלאָמפּ און נאָך שמאטעס זייער טייערע. זיי האָבן זיי
קאמ דערשלעפט צום „פּונקט“.

און איך דערצייל אימ פון מיין געפּינס.

— איצט פארשטייטו שוין, פארוואָס דאָס פּייגעלע איז דעמלט ארומגע-
פּלויגן לעבן אונדזערע סאמע הענט? דאָס האָט עס אונדז געוואָלט אָפּ-
ווענדן פונדאנען, מיר זאָלן זיך דאָ איבעריקס נישט ארומדרייען. ביסט
א מיינון, ווי ס'האָט סייכל?

הערשל האָט זיך נאָר איינגעוואשן נאָך דער בוידעמ-ארבעט און איז
ארויס מיט מיר. איך ווייז אימ, און מיר היטן זיך, קיין קינדער זאָלן
דאָרט נישט זיין. פאר מענטשן, וואָס זינען נישט געווינט עס זען, איז א
וונדער צו קוקן. אייעלעכ פּייגלשע אינ א נעסט איז מיר שוין אויסגע-
קומען צו זען, נאָר לעבעדיקע פּייגעלעכ, פּיציקע — קיינמאָל נישט.

איצט האָבן מיר באמערקט, אַפּווענדן פונדאנען ווילן אונדז צוויי
פּייגעלעכ מיטאמאָל. ווער דאָס צווייטע פּייגעלע איז, פארשפּאַרט מען
זיך לאנג שטויסן. מיר ווילן פארגרינגערן די עלטערן איז דער שפּייז

פראגע און מיר טראָגן אהיין אונטער פון מאָל צו מאָל אינאָ אַ בלעכע
דעקעלע וואסער און ברעקלעך פרויט מיט געקאכטע שטיקלעך בולקע.
מיר זאָגן ביידע ארויס די האַפענונג, אז די פייגעלעך—די עלטערן
וועלן זיך אינגליכן צוגעוווינען צו אונדז. זיי וועלן זען, אז מיר ווילן
נישט זייער שאַדן.

איינמאָל האָב איך זיך נישט איינגעהאלטן און אוועקגעפירט אהיין
בעפקען. בעפעלע גייט שוין אין צווייטן קלאס. מיר וועט ווערן אינגליכן
ניין יאָר, האָט זי מיר צוגעזאָגט, אז זי וועט קיין קינדער אהער נישט
פירן און וועט קיינעם פון דעם קיין וואָרט נישט זאָגן.
אנב הייב זי אונטער. זי ווייסט נישט פאר צעטראַנגקייט, וווּ צו
זוכן.

— אוי, — שרייט זי פלוצעם אויס, — ס'ארא פיציוקע! ס'ארא ברעקע-
לעך! — און אויך בא איר אין טאָג איז דאָ אי הארציקייט, אי דערשרעק,
אזויווי מיר קענען זיי נאָך מיטן איינעם קוק עפעס קאליע מאכן.
און דאָס נעסטעלע איז אזא קליינס, אזא גרינגס, אז איך ווונדער זיך,
וויאזוי טראָגט עס דער ווינט נישט אוועק. כאָטש, אז מע וויל זאָגן, איז עס
גוט פארטידיקט. דער דאך פארשטעלט עס הארט פונויבן, פון איין זייט
איז דאָ א ווענטל פון א צופעליק קלעצעלע, הינט די וואנט גופע פון דער
צווייטער זייט און דער באַלקן. אייגנטלעך איז עס טאקע פארשטעלט פון
אלע זייטן און אפילע דער רעגן קען אהער נישט פארשמייטן.

טאָג און טאָג כאפ איך א קוק צו מיין פאהאלטענעם פארמעגן. איך
האלט סאָד. איך האָב נאָר דערציילט דעם טאטן מיט דער מאמע, גע-
פעלט זיי, וואָס פייגעלעך האָבן אזא פארשטאנד, וויאזוי זיי פליען עס
ארום נאָענט, קריכן מאמעש איין די הענט אריין. און אז מיר דערנע-
ענטערן זיך צו זיי, פליען זיי אָפּ ווייטער אפיסעלע, און דערנאָך נאָך
ווייטער, און ווידער נעענטער צו אונדז, און דערנאָך ווידער אינאָ זייט.
אזוי פירן זיי אונדז ארויס פון גערטל, פון הויפ, און ערשט דענסטמאָל
סטייען זיי נישט. זיי טוען זיך מיטאמאָל א הייב איבערן דאך, כאפן א
א קוק פונדערווייטנס, צי אלץ איז אין אַרדענונג, פארויקן זיך, און איינס
פון זיי פליט אוועק נאָך שפייז.

אַט דאָס איז שיינ.

איינמאָל אינדערפרי עסן מיר אָנפייטן. דער טיש איז לעפן די סאמע
פענצטער. די פענצטער קוקן צעעפנט אין גערטל אריין, צום שטיקל

ארויסגעשטעקט באלקן, כאטש קיין פייגעלעך מיט קיין נעסטעלע זעט מען פונדאנען ניט ארויס, מע זאל אפילע קוקן אין א בינאקל.
דער טאטע פארעט זיך עפעס אקוראט אין גערטל. ער שטייט אופ קעסיידער פריער פונ אונדז, און ביז דער צייט, וואָס מע דארף אוועק גיין אין ארטעל, פארעט ער זיך ארום די בייטן.
— טאטע, טו זי נאָר א טריב! — האָט הערשל אויסגעשריגן ניט מיט זיין קאָל.

— וואָס איז געשען? — איך טו א שפרונג צום פענצטער, אָבער דער טאטע האָט שוין דערזען, אפ וואָס הערשל ווייזט אימ, און האָט געגעבן א שמייס מיט דעם שטעקן פון דער קאָטע. ער האָט פונקט געשניטן גראָז אפ דער מעזשע. און פון באלקן איז פֿייל־אויסנ־בויגן אראָפגעשפרונגען דער מומעס קעצל, דאָס שווארצע מיט די ווייסע פלעקן — די נאשערן.
דער טאטע האָט א קלעטער געטון אפ דער טיר. איך מיט הערשלען זינען שוין פֿיידע געווען דאָרט לעמ פלויט, פֿיידע שטארק דערשראָקע גע. מיר האָבן זיך אויסגעמאָלט, וואָס פאר אן אומגליק די קאצ האָט דאָרטן אָנגעטון. אָבער אין מויל האָט זי, דאכט זיך, גאָרנישט ניט געטראָגן, בעשאס זי איז אראָפגעשפרונגען.

דער טאטע זאָגט מיט נישט קיין פֿריילעכער שטימ.
— שוין לאנג דאָס אָרט פארקילט געוואָרן.
מיר איז געוואָרן פון די ווערטער ליידיק אין הארצן. איך פֿיג גע־ קראַכנ אהיניט מיט דער זעלבער שרעק פון ליידיקייט: יא, שוין טאקע דאָס אָרט פארקילט געוואָרן...
ניטאָ שוין אפילע דאָס נעסטעלע.

מיר קריכן אראָפ. דאָס נעסטעלע וואלגערט זיך אין גראָז א גאנצס, אן אויסגעפלאַכטנס, ווי א קליינטשיק היטעלע פון היי, ווייזט אויס, אז די נאשערן האָט זיך נאָך פאנאכט דאָ אופאַרעט מיט אלעמען, און איצט איז זי געקומען נאָכאמאָל. ס'איז איר געווען זייער צום טאם. בא איר זינען דאָפּקע אויך דאָ פֿיר קינדער, פון היינ־טיקן פֿרילינג געפאַרענע, שווארצע מיט ווייסע פלעקן, פֿיגעוודיקע אזעלכע. זיי האלטן שוין אָפּ די אויגן און קריכן ארום איינס איבערן צווייטן אין זיפּ פא דער מומען אפּן אויוון.

מיר האָבן זי נישט געשלאָגן, אז זי האָט זיך צו אונדז אריינגע־ כאפט, זי נישט געשטורכעט מיט די נעזער פון די שיכ. זי איז אונדז

נאָר געווען איטלעכע זייער מיט. אפילו די קליינע פענקע האָט זי
דעם גאנצן טאָג פּינט געהאט.

און די גרויסע פייגעלעך זייען, ווי אפ א סרייפּע-פלאַצ, א פאָר
מאָל צעטראָגענערהייט דורכגעפלוּגן—און זיכ מערער אהער נישט גע-
וויזן. ס'האָט שוין זיי נישט אויסגעמאכט, צי מיר גייען ארום אינ גערטל
צי נישט.

איך זאָל זאָגן, אז זיי זייען אוועק ערגעץ פויען א צווייט נעסטל
און לייגן א צווייט מאָל אייעלעך? דער זומער איז נאָכ גרויס!
— אָנאָ קריכט זי שוין אהער, די וויסטע נאשערן!— קען זיכ הערשען
נישט איינהאלטן און רופט אויס מיט עקל: — שטופ זי נאָר דאָרט אראָפּ,
פענקע, און מאכ צו דאָס פענצטער.

שטעלמאהאָ

שטעלמאהאָ פּיאָטער איז אַן אלטער מאַן. אַז מע גיט אים אַ פרעג, וויפּל איז ער אַלט, טוט ער אַ מאַכ מיט דער האַנט, דאָס זאָל הייסן: ווער קאָן זיך דאָס אָנגעדענקען! שוין באַ די פּופציק יאָר, אַז ער איז פּאַסטעכ איין דאָרפ צאָטשען. פּריער איין עקאָנאָמיע, באַם דידיטש, דערנאָכ— באַם דאָרפ. ער קאָן ניט לייענען, ער קאָן ניט שרייבן, נאָר איין דער געגנט איז ער געניט. ער איז שוין דאָ אויסגעגאַנגען דעם וואַלד אינדערלענג און אינדערפרייט, ווייסט, וווּ יעדער היטשקעלע געפינט זיך, וווּ יעדער קוסט, איצט איז ער פּאַסטעכ איין צאָטשענער קאָלוירט.

— אַלטע לייט, זאָגט ער, — האָבן נאָכ אַמאָל אויך געזאָגט, אַז ס'וועט ווערן גוט אַפּ דער וועלט. אָבער ווער האָט זיך געקאָנט ריכטן, אַז ער, שטעלמאהאָ, זאָל עס דערלעבן זען מיט זיינע אויגן. — ווינדער איבער ווינדער, — מאַכט ער, — אַכ, ווען דער אַמאָליקער דידיטש זאָל אופשטיין פּונ קיינער און אַ קוק טון, וואָס דאָ טוט זיך, וואָלט ער צעפלאצט און צעשפרונגען געוואָרן. מע וואָלט אים נאָכ אַמאָל מוזן באַגראָבן.

— די קונדייסימ מאַכן דאָך באַ — אים איין די פּאַלאַצן גימנאַסטיקעס.

סע געפּעלט אים גוואַלדיק, וויאזוי די כעוורע מאַכן גימנאַסטיק. און די שטאַטישע פּיאָנערן האַלטן לאַגער ניט ווייט פּונ צאָטשען. טרייבט ער אהין נאָענט די טשערעדע, און ער איז מיט דער כעוורע אַ גאַנצער גוטער פרודער. ער הערט זיך צו, וואָס זיי לייענען, וואָס זיי שפּילן.

— זידינקע שטעלמאהאָ, — מאַכט אַינמאָל צו אים דער קליינער זעלמל, — וואָס טוטטו ווינטער, ווען דאָס פּי שטייט איין די שטאַלן?

— ווינטער, זאָגט ער, — היט איך באַנאכט די קאַפּפּעראַציע.
— איך אַ קאַפּפּעראַטיוו ביסטו אַ היטער?
— אַט-טאָ! באַ דער קאַפּפּעראַטיווער קראָם גיי איך אַרומ איבער
די געכט מיט אַ בעלז און מיט אַ קאַלאָקאַטקע.
— נו, און באַטאָג וואָס טוסטו?

— באַטאָג? גאַרניט. אַפּיטל שלאַכט מען און אַפּיטל גלאַט אזוי.
— נו, אויב גלאַט אזוי, — מאַכט זעלמענקע, — איז גוט. זאָלסטו
וויסן זײַן, זײַדינקע, אז מירן שיקן דיר בריוו און מירן שיקן דיר
אונדזער צײַטונג, וואָס מיר לאָזן אַרויס אינ שול. דאָרטן וועט זיך
שרײַבן פֿון דיר אויך — וויאזוי דו האָסט דאָ אָנגעוויזן די בעסטע קוואַלן.
האָסט אונדז געהאַלפֿן שניידן צווייגן און גייסט מיט אונדז אינײַנעם
צום טײַך...

דאָ האָט זיך שטעלמאהאַ פּאַרטראַכט. עפעס אזויווי אַ כּמאַרע האָט
זיך אַרופּגעלייגט אַפּ זײַן שטערן און אַפּ זײַנע קנייטשן אַרומ זײַנע
אויגן.

זעלמל קוקט אַפּן אלטינקן. ער וואַרט, דער אלטער זאָל אײַם עפעס
זאָגן, און פֿאַיז אײַם אויך געוואָרן אומעטיקלעך אַפּן האַרצן, וואָס דער
אלטער שווייגט און איז אזוי פּאַרטראַכט.

— זיידע, אַ, זיידע?

— נו?

— וואָס איז דיר אזעלבעס?

— מיר? גאָ... גאַרנישט.

— וואָס־זשע האָסטו זיך פּלוצעם פּאַרטראַכט?

כאַמ אלטן האָבן זיך אונטערגעבויגן די קני, אזויווי זאוויסעס, וואָס
מאַכן זיך שווער צו, און ער האָט זיך אַראָפּגעלאָזט אַפּ דער ערד. די
האַנט איבערן שטייענדיקן גלאַטן שטעקן האָט זיך אַראָפּגעגלייטשט,
און דער לאַנגער שטעקן איז געבליבן שטיין ווי פּאַרשעמט. זעלמעלע
איז אויך געשטאַנען און האָט געוואַרט. ער האָט זייער געוואַלט העלפֿן
מיט עפעס דעם אלטן, נאָר ער האָט ניט געוויסט פֿון וואָס אָנצו-
הייבן.

— נו, זײַדינקע, זאָג שוין, — האָט זיך זעלמעלע נאָך אַ קליינער
פּויע אָנגערופֿן.

— אַכ־אַַכ, איך וועל דאָך שוין שטאַרבן און ניט קאַנען אַפּילע

זיך אונטערנאסמענענ... ווילט איר נאך שרייבן בריוו צו אזא אלטן
נאר, ווילט איר.

— ס'איז נאך ניט פארפאלן, זידינקע שטעלמאהא, — האט זעלמל
געזאגט, — מירן שוין דערפון ריידן.

פון לאגער האט מען קאמאנדירט זעלמענען מיט וויכנען, זיי זאלן
ליקווידירן פאם אלטן פאסטעכ די אמעראצעס. מע האט זיי דערפאר
פאררייט פון די דעזשורסטויעס אינ לאגער און פון אלע אנדערע אר-
פעטן.

זיי האבן געהאט מיט זיך אלץ: אי פאפיר, אי בלייערס. און אן
אלעפפייז א געשריבענעם, מיט אן אלעפפייז א געדרוקטן.

אפער א מאדנע זאך: דער אלטער נעמט אינ האנט אריין דעם בליי-
ער, איז אדער דער בלייער פאלט פא אימ ארויס פון האנט, אדער ער
קוועטשט אימ אזוי צונויפ צווישן די פינגער, אז ער גראבט זיך איין
אינ העפט און צערייסט עטלעכע פערטל פאפיר מיטאמאל.

אז די קינדער זיינען אוועק אינ לאגער, זיינען זיי געווען ניט איין-
גאנצן פריילעך.

— עפעס גייט עס ניט, — זאגט וויכנע, און זעלמל שוויגט איין-
גאנצן.

— מירן שוין זען, וואס מארגן וועט זיין, — גיט וויכנע ווידער צו.
אפ מארגן זיינען זיי גענומען. זיי טוען א קוק, די טשערעדע פאר-
שעט זיך, זי איז שוין פארגאנגען ווייט-ווייט, און דער אלטער זיצט
נאך דארטן גאנצ ווייט און פארקעט זיך עפעס מיט זאכן.

די קינדער זיינען צוגעגאנגען נעענטער. ערשט זיי דערזעען—
לעבן אלטן ליגן אסאך שטיקער פערעזעווע קארע און הופקע פון ביי-
מער. אפ דער פאלע איז פא אימ דא אן אל, אינ האנט— א מעסערל.
און ער קריצט אן מיטן מעסערל אפ דער קארע אויסיעס, וואס מע
האט אימ נעכטן געלערנט. נאך די אויסיעס זיינען מערער ענלעך אפ
פייגעלעך און אפ דריידעלעך, אפ ציגענע און שאפענע פימלעך, איין-
דער אפ אויסיעס. פאם עסן און טרינקען, אפן געלעגער אפילע האט
ער ניט אפגעלאזט די שטיקער קארע מיטן מעסערל.

און אינ א וואך ארום, אז דער אלטער האט שוין געקאנט, צו איי-
לעכנס פרייד, זיך אונטערשרייבן און דאפקע מיט א בלייער, און דאפקע
אפ פאפיר, פלעגט ער עס טון אָט ווי אזוי: ער פלעגט נעמען דעם

בלײער צום מויל, אימ גוט, גוט באפעצן, אזוי אז אפ די ליפן און אפ דער צונג איז בא אימ געוואָרן א בלויער צייכנ, און אָט האלט ער שוין זעם בלײער איבערן פאפיר און ער זאָגט זיך אליין אונטער:

- דרײַ פלעקער מיט א פאָדוואלינע —
- און ווייטער א טונק זעם בלײער:
- דרײַ סטויפעס מיט א נאשליאָפניק —
- דרײַ ווענט מיט א צינגעלע אינמיטן —
- א הויכע דוהע א שמאַלע —
- נאָכ א העקעלע אזוי זיך, וועט זיך אויסריידן ווייך —
- איין קראָקווע איבערגעהאקט —
- אינמיטן מיט א פאָפערעטשקעלע —
- א קרוק, פארבויגן פון ביידע זײטן —
- א בייגל פאר א צענער —

„שטעל — מא — האָ“

- און „פּיאָטער“ אויך אזוי.
- אלע זײנען געווען פריילעך:
- פאר איין וואָכ! פאר איין וואָכ!
- שטעלמאהן איז געווען פריילעכער פון איטלעכע.
- פאשערט מיר אפ דער עלטער, — זאָגט ער, — ווערן א גראמאָט נער. איבעראיאר, אז איר וועט קומען, וועל איך צעטראַגן פאפירן אינ דער סעלראדע, איך וועל שוין קאָנען איבערלייענען, און כאסמענען וועל איך זיך קאָנען, איי, די קליינע קונדייסימ, די קליינע. זיי זאָגן סינאָכ ניט פארפאלן, זאָגן זיי.
- וואָס זאָ איר, קינדער, איך וועל זיך באגיין אָן א בריל אויך, צי איך זאָל זי. וויסן זײבן אפ איבעראיאר א פאָר ברילן? האָ — א — א?

גאסטפריינטשאפט

„...געטאָן האָט זיך עט, דעם עמעס געזאָגט, ניט נעכטן און ניט
אײערנעכטן, נאָר צוריק מיט אַ יאָר פּערציק אוואַדע“...
אזוי האָט מיר אָשער דער גלעזער אָנגעהויבן דערציילן וועגן אײ-
נעם אַ פּאל, וואָס האָט געטראַפּן פּא זײ אין זאַמיסלאָוויטש נאָך אַמאָל,
פּעשאַס ער איז געווען אַ קליין יינגל.
— איר מעגט עס אומיסטן אויסהערן, — האָט אָשער אַ שמיס גע-
טאָן זײַן פּערדל און מיר אַ קוק געטאָן גלייך אין די אויגן, ווי אײ-
נער מײנט:

„דו מעגסט זיך טאַקע זײַן אַ יונגערמאַן, אַ הינטוועלטיקער, אָבער
איך, אָשער, האָב נאָך אויך עפּעס וואָס צו דערציילן“...
אָשער וווינט איצטער פּא אונדז אין שטעטל אין דער פּאָליעסער
קראַסנאָפּאָליע. אַ פּערדל פּאַרמאַגט אָשער אַ קליינס, נאָר זײער אַ
פריילעכס, און אויגן אויך זײער יונגע, כאַטש ער האָט שוין קינדער
אויסגעגעבענע, און אין די פרייע שאַען פּאַרן שוין פּא אימ די אײניק-
לעך רײטנדיק אפּ די פלייצעס.

אינעם דאָרפּ פּעלאָקאַראָוויטש, פּופּציק ווערסט פּון אונדזער שטעטל,
האָב איך אימ פּאגענט, אָשערן, און זיך צוויי מאָל דערפרייט. ערשטנס,
וואָס איך האָב דערזען אין אזאַ ווײטן דאָרפּ אַ היימישן מענטשן, צווייטנס,
וואָס איך וועל אימ אַ פּעט געפּן, וועט ער מיך נעמען אפּ זײַן פּור
אײימ, ער פּאַרט דאָך ארום מיט אַן אײגן פּערד-און-וועגעלע און מיט
אַ קאַסטן גלאָז איפּער די דערפּער. איצט איז שוין דער קאַסטן אויט-
געליידיקט, אַ סימען, אז ער וועט זיך שוין איבערגעצ ניט אָפּשטעלן,
און מע וועט פּאַרן גלייך אײימ.

— רעפּ אָשער, — האָב איך אימ אַ פּרעג געטאָן. — וויפּל-זשע וועט
איר פּא מיר נעמען פּור-געלט?

אָשער האָט אפּ מיר אַ קוק געטאָן מיט זײַן יונגן פּליק און מיט זײַן
באַרײדעוודיק פּערדל, ווי אײנער מײנט:

— אָטאָ באַלד צעיאָג איך זיך נעמען געלט פאַר אזא מיין קלײני-
קײט (אפּ זײַן לאַשן— „פּוסטיאַק“), וואָס איז? ער דאַרף אָנלײגן וועג
צוליב מיר אָדער וואָס? פאַרקערט, סײַ וועט נאָך אײַם זײַן פּרײלעכער,
אז מע וועט פאַרן אינצווײען.

קען זײַן, אז אײפּער דעם האָבן מיר זיך טאַקע צערעדט אפּן וואָגן
זיצנדיק וועגן גוטע און שלעכטע מענטשן, וועגן קאַרנע און צעוואָר-
פּענע, און צווישן די אלע רײד האָט ער מיר דערציילט וועגן דעם
פאַל, וואָס האָט זיך, לױט זײַן כּעזשפּן, פאַרלאָפּן פּא זײַ אינ זאַמיס-
לאָוויטש— „צוריק מיט אַ יאָר פּערציק אוואַדע“.

— מענדלען דעם זאַמיסלאָוויטשער האָסטוויין אוואַדע ניט זאַנאַ-
יעט? ⁽¹⁾ סע מאכט נישט אויס. דײַן טאַטע קער נאָך אײַם געדענקען. וועסט אײַם
אומיסטן א פּרעג טון, וועט ער דיר דערציילן, געווען דאַפקע א פּראַס-
טער, א דאַרפישער ייד, נאָר אַ נאַטור האָט ער געהאַט— מײַמ! אזא
יאָר אפּ מיר!.. פּא אײַם אינ שטוב האָבן זיך נישט אויסגעפירט קײן
מענטשן, מיט עסן און מיט טרײַנקען, און מיט אײַפּערנעכטיקן, און מיט
אופשטעלן א סאַמאָוואַר פּונ זײערעטוועגן, נאָר פּונ קײן געצאַלטס זאָל
מען אײַם גאַרנישט דערמאַנען! כאַסוועכאַלילע!

די ווייב איז אויך געווען אזא. און די קינדער זײַנען אויך געגאַנגן
גען אפּן זעלבן וועג. מע פּלעג נאָר שטיין אפּן וועג און אײַפּערנאפּן
די דורכפאַרער. טאַמער אינ א קעלט, זאָל מען ארײַנגײן זיך אָנוואַרע-
מען, טאַמער אינ א רעגן, זאָל מען ארײַנגײן און אײַפּערזיצן. אזעלכע
מענטשן זײַנען זײ געווען.

אגומלעטן פאַרט ער, מענדל, אפּ זײַן פּערד און וועגעלע, פאַרנאַכט-
לעך האָט זיך עס געטאָן. ער איז דורכגעפאַרן די ווינטמילן. סײַהאַבן
זיך שוין אָנגעהויבן די פּלױטן. דאָס פּערדל גײט פאַמעלעך. מענדל
זיצט זיך אזוי רויק און טראכט פּונ פאַרשיידענע שטופיקע קלײני-
קײטן. ערשט ער דערהערט, אז עמעצער קרעכצט אונטערן פּלױט.
עפעס אזויווי אַ וואַנצבל און אזויווי ניט קײן מאַנצבל. נאָר גיכער איז

(1) קענסט אײַם שוין ניט געדענקען, ניט פאַר דײַנע הינטן.

עס א מאנצבל. ער שטעלט אָפּ דאָס פּערדל, קריכט אַראָפּ פּונ וואָגן, נעמט גיין פאַרפֿי דעם פּלויט, ערשט ער דערזעט א פּויער אינ די מי טעלע יאָרן קריכט אדום אפּ אלע פיר, ער קאראטשקעט זיכ, ער וויל זיכ אופשטעלן, נאָר ער קאָנ נישט. ער הייבט זיכ אונטער אונ פאלט אומ, הייבט זיכ אונטער אונ. פאלט אומ. „שיקער? — קלערט זיכ מענדל, — גיין, ווען ער איז שיקער, וואָלט ער אזוי נישט געקרעכצט. אונ ווייטער זעט מען אפּ אימ, אז ער איז נישט קיין היגער. וועדליק ער איז אָנ געטאָן, דארפּ ער זיין ערגעץ פּונ טיפּ אוקראינע“.

מענדל גייט צו נעענטער, נעמט אימ אָן בא דער פלייצע, קוקט זיכ יענער אפּ אימ אומ אונ קרעכצט ארויס מיט די לעצטע קויכעס.

— אָ, סאָקאָליקו, צע ווזשע סמערט פּרישלא.

— האָב נאָכ צייט קלערן וועגן דעם סמערט, — מאכט צו אימ מענדל, — טאָמער איז עס נאָכ צו פרי.

אונ ער האָט א סמאָטשקע געטאָן צום פּערדל, עס צוגעפירט איבער די מעזשעס אהער צום פּלויט.

— קריכ אפּ וואָגן, — מאכט ער צום פּויער.

אונ ער האָט ווי עס איז ארופגעשלעפט דעם קראנקן צו זיכ אפּ וואָגן, נאָכ צוגעקליבן די טאָרפּע מיטן שטעקן אונ האָט שוין א טרייב געטאָן דאָס פּערדל אפּיסל גיכער.

אינדערהיים האָבן די כלאָפּצעס אראָפּגעטראָגן דעם פּויער אינ שטוב אריין. מע האָט אימ אויסגעבעט אפּ א קאנאפע. קיין באַלניצעס מיט קיין דאָקטוירים זינען דאָך דאן אינ די דערפער ניט געווען, ניט היינטיקע צייטן, האָבן זיי אימ אליין געהאַלפּן מיט אלערליי באַפּסקע רעפּועס. א קרענק איז עס געווען א שווערע, א מינ טיפּ. אָבער פאר פיר וואָכן איז דער מענטש געזונט געוואָרן.

פאר די דאָזיקע פיר וואָכן איז מען דורך גרוסן אונ דורך איבערוואָ געכצן דאָרט אינ אוקראינע באמ פּויער אינדערהיים געוווירע געוואָרן, ווי זייער פּאָטער געפינט זיכ, זינען די זיין געקומען צו פאָרן אימ אָפּ נעמען. פארן געזעגענען זיכ נעמען זיי ארויס א פייטל מיט געלט אונ ווילן אָפּצאָלן מענדלען פארן איבערוויינן, פאר די קעסט אונ פאר אלע דינג. אָבער מענדל מיט מענדעליכען האָבן, ווי זייער שטייגער איז, זיכ אויסגעלאכט. ס'האָבן נישט געהאַלפּן קיין אַינוריידענישן. די זיין דעם פּויערס האָבן שוין געבעטן, אז אויב נישט קיין געלט, טאָ זאָל מען

בא זיי צונעמען דעם לאַשעק, וואָס לויפט נאָך נאָכן וואָגן, אָדער זיי
וועלן אימ ברענגען צו טרייבן א קעלפיקע בעהיימע. נייַן און נייַן.

האַט מען זיך צעזעגנט זייער שייַן, טאקע ווי עמעסע גוטע פריינט,
און צו מענדלען האָבן זיי געזאָגט, אז אזא מיג טויווע איז גאָר נישט
שייַעב, מע זאָל זי אמאָל פארגעסן...

— וואָרעם טיאז טאקע א גוטסקייט פון מענטשן, — פאל איב אריין
איז די רייד, — צונעמען א ווילד פרעמדן דורכגייער שלאַפּערהייט צו
זיך אינ שטוב אריין און זיך מיט אימ ניאנטשען און אימ אויסהיילן...
עפעס א קלייניקייט.

— האָב צייט, — ענטפערט מיר אָשער, — אויב דו מיינסט, אז מיר
זיינען שוין פארטיק, האָסטו נאָך א טאָעס. דאָס איז די ערשטע העלפט
פון דער מיסע, די צווייטע העלפט וועט פאלד קומען. נאָר איב קלער,
אז פריער דארפן מיר כאפן אן איבערפייס.

דער פאָרשלאַג איז מיר געווען זייער צום הארצן, ווייל מיר זייַן
נען די גאנצע צייט געפאָרן דורכ וואלד. די סאָסנעס שמעקן אזוי
שטארק, אז דער קאָפּ דרייט זיך אזש. די פייגעלעך צווייטשען. וויינט
ווי שוועבן דורכ פייגעלעך מיט אונזלעך פארבן, וואָס איב האָב נאָך
קיינמאָל נישט געזען אונזלעך, און כאָטש אפן וואָגן טרייסלעט נישט איי
בעריקס, גלוסט זיך דאָך אראָפּקריכן אפ דער ערד אויסגלייכן אפיסל
די פיינער און אויב נאָך א גוטער איבערפייס דערצו, איז מאכ
טייסע!

אָשער האָט אָפּגעקערעוועט פון וועג. מיר זיינען געבליבן שטיין
לעמ א שיינעם רייכן דעמפ, וואָס האָט צוריק מיט אסאך יאָרן פאר-
בלאָנדזשעט אהער אינעם סאָסנע-וואלד און איז טאקע דאָ פאר-
בליבן.

מיר האָבן צענומען אונדזערע פעקלעך. אָשער האָט געפאָדערט נישט
אנדערש, אז מיר זאָלן נאָר צעלייגן א פיייער. איז עס אויב רעכט. איב
וואָלט זיך נישט געפוילט און אייב באשריבן אונדזער סודע, נאָר לעמ
זאָל איב צערייזן אייערע אפעטיטן. איב ווייס, אז נישט איר וועט מיר
מעקאנע זייַן אפ דער סודע אינמיטן וואלד, איב אליין פייַן זיך מע-
קאנע — אז איב דערמאן זיך. אפ קישנס פון גראָז זיצן מיר, אפ טיש-
טעכער פון פאפיר עסן מיר. דער שייטער קנאקט בא דער זייט מיט

זיינע באטאָגיקע פּלוייע פּייערלעך און אלץ, וואָס מיר פּאמפלען אריין.
האַט עס דעם זיפּעטן טאָמ...

— דערציילט־זשע, רעב אָשער, וואָס איז ווייטער געווען...
אָבער אָשער האָט מיר געענטפּערט זייער קורץ: צעשאס מע עסט,
רעדט מען ניט.

איבערגעפיסן, זיך אויסגערוט, פּינ איך אוועק, געפראַכט צו פּירן
דעם אויסגעשפּאַנטן פּערד.

— טאָ לאָמיר אימ טאָקע ארייַנוואַרפּן אינ די האַלאַבליעס, זאָגט
אָשער. (מיינען מיינט ער: לאָמיר אימ צוריק איינשפּאַנען). און מיר
זיצן שוין ביידע צוריק אפּן וואָגן איינס לעמ אנדערן, דער ליידיקער
גלאַזקאסטן הינטער אונדזערע פּלייצעס. פּונ ביידע זייטן גרינער זר
ניקער וואַלד און אינמיטן א וועג, וואָס פּירט אונדז דורך וואַלד, דורך
פּעלד, דורך דערפּלעך און גאַכאַמאַל א וועלדל און גאַכאַמאַל א דאַרפ
און דאַרטן איז שוין נישט ווייט אונדזער היימ.

— איצט האַר, האָט אָשער ווידער גענומען דערציילן, ווי איי
נער, וואָס טוט אן ערנסטע ארבעט און וויל זי אָפּטאָן ערלעך.

— איינמאַל האָבן מענדלס זיך אוועקגעטריבן עטלעכע צעהיימעס אפ
דער אוקראַינע. קיין רייכער מענטש איז ער ניט געווען, מענדל, דאָס
ווייסטו דאָך.

— ניין, איך ווייס ניט.

— זע, איך האָב גאָר פארגיסן, אז ס'ניט פאר דינע צייטן האָט
זיך עס געטאָן. טאָ געדענק־זשע, נאָר זאָלסט ניט מיינען, אז איך
זאָג אזוי דערפאר, וואָס פּורזשויעס זיינען היינט ניט אין דער מאַדע.
ניין, ניין, איך דערצייל עס פּאָשעט ווי דער עמעס איז.

זיי האָבן אלע געהאַרעוועט, האָבן זיי זיך ווי עס איז דורכגעלעבט.
זומער זיינען זיי געווען פארנומען מיטן פּאַשטאַן, און ווינטער פּלעגן
זיי צוהאַנדלען. אָסיענ־צייט, אז דער פּויער הייבט אָן פּאַרקויפּן כּר
דאָבע, פּלעג מענדל צונויפּלייגן א פּיסל געלט און אופּקויפּן עטלעכע
צעהיימעס, און קיין היידעס האָט ער ניט פּאַדאַרפּט דינגען. די זיך
זיינען אליין געזונטע דאַרפּסלייט. אז מע דאַרפּ טרייבן פּי, טרייבט
מען זי אליין.

גרויסע יאָרדן פּלעגן זיך אויסשטעלן אַמאָל אין כּוואַסטאָן אָדער
אינ בעלעצערקווע אפּ דער אוקראַינע, וואָסערע צוויי, דריטהאַלפּן הונד

דערט ווערסט פונ זאמיסלאָוויטש. גייען זיי ארויס אפ אזא מינ יאריד מיט א צען טעג פריער, און אז מע טרעפט א גוטן יאריד, פארדינט מען אמאל א הונדערטער, אמאל מער... דאָס מאָל איז אָפּער די פּאָגאָדע (דער וועטער) געווען א שלעכטע, האָבן זיך די בעהיימעס מיט די מענטשן שטארק אויסגעמוטשעט פארן וועג. דער יאריד איז אויך געווען א פארוויינטער, און אויסגעווייקטער, גאָלע קעלט און גאָלע רעגן. קיין סאָכרימ זיינען נישט געווען. אפילע פאר האלב אומזיסט, איז נישט געווען וועמען צו פארקויפן. טרייבן זיי, נעפעכ, די שטיקלעך אפ צוריק. די כוואַפּע איז שוין געווען הויט און בייגן זיי מענטשן אויך נישט שענער. זיי זעען, די זינ מענדלס, אז ס'איז גאָר נישט קיין מעגלעכע זאך, זיי זאָלן די שטיקלעך ברענגען צו טרייבן לעפעדיקע אהיים. און כ"י וואָלט זיי האָבן עפעס געלט אפ צו האָדעווען ערגעץ די בעהיימעס — איז נישטאָ. געלט, האָבן זיי דאָך געמיינט, וועלן זיי לייזן דאָרט אפן יאריד, און אויסגעלאָזט האָט זיך א פּוידעמ.

אזוויי זיי שלעפן זיך צוריקוועגס פונ כוואסטאָוו, איז דאָרטן נישט ווייט פאראן א דאָרפ זשערעפּקי. כ'ווייט? עפשער א דרייסיק ווערסט פונ כוואסטאָוו אָדער וויפּל. גייען א פאָר זשערעפּקי? יונגעלייט, פויערימ אזעלכע, אויך פונעם יאריד און מע צערעדט זיך מיט די זינ מיט מענדלס.

— פונוואנען זיינען יונגעלייט? — פרעגן די פויערימ.
 — פונ פאליעסיע, — ענטפערן די זינ מענדלס, — עפשער האָט איר געהערט — זאמיסלאָוויטש?
 — זאמיסלאָוויטש? .. געהערט... ווהינן זשע טרייפט איר צוריק די כ' דאָפּע? זיי וועלן דאָך בא אַיך פייגערן אפן וועג!!
 — אדעראפּע, גיט אן אייזע. וואָס קאָנען מיר טון? ! קיין געלט האָבן מיר בא זיך נישט. געלט האָבן מיר געמיינט וועלן מיר לייזן אפן יאריד...

דאָ האָבן די פויערימ עפעס אינ דער שטיל א שמועס געטאָן צווישן זיך און זיך ענדלעך אָנגערופן:

— אויב איר ווילט זיך אפ אונדז פארגלייבן, וואָלטן מיר אַיך געייצעט אזוי: איר לאָזט איבער די כוואַפּע בא אונדז, און אליין פאָרט זיך געזונטערהייט אהיים ביזן צווייטן מאַרק־טאָג. דער צווייטער מאַרק־טאָג וועט אויספאלן אינ א כוידעש ארומ. דער וועטער דארפ זיך נאָך

פאריכטן, און פאשע וועט נאָכ זײַן גענוג, וועלן אײַערע פּעהיימעס ארומגיין צוזאמען מיט אונדזערע. און אינאָ אַ כוידעש ארום וועט איר קומען, און איר וועט זײַ ווייטער ארויסטרייבן אפן יאָרד.

די יונגעלייט איז ליכטיק געוואָרן אינ די אויגן. אפּ אזאָ מינ פּאַר געגעניש האָבן זײַ זיכ גאָר ניט געריכט. האָבן זײַ אָפּגעקערעוועט צו זאמען מיט די פּויערימ צו זײַ אינ דאָרפ און צו זײַ אינ הויס אריין. דאָרט האָבן זײַ איפּערגענעכטיקט, זיכ אויסגעווארעמט, קיין עסן האָט מען זײַ ניט געקאָרגט. מע האָט זײַ נאָכ אפּן וועג מיטגעגעבן. און אינ דערפרי האָבן זײַ געמאכט סימאָנימ אפּ דער פי. זײַ האָבן צוגעפונדן אזעלכע פּרעטעלעכ צו די ווייַדלעך, און זײַ זײַנען אוועק אהײַם.

אינאָ אַ כוידעש ארום פּאַרן זײַ שוין ווייטער אפּן יאָרד מיט מענדל לען אינײַנעם. דעם עמעס געזאָגט, האָבן זײַ זיכ ניט איפּעריקס געריכט קריגן די פי אפּ צוריק, נאָר דערווייַל איז אײַנגעפירט, אז מענטשן דארפ מען גלייבן.

געקומען קיין זשערעפּקי, זאָגט מען צו זײַ: פּאַרט גלייכ, אײַערע פי וועט איר אָניאָגן אונטער כוואסטאָן.

בא מענדלען מיט די זינ איז איפּערגעגאנגען ניט קיין גוטער גע- דאנק, אָפּער זאָגן האָבן זײַ גאָרניט ניט געזאָגט און האָבן אוועקגע- שמיסן ווייטער. ערשט אונטער כוואסטאָן דערזעען זײַ, וויאזוי פּויערימ האָבן ארויסגעטריבן די אָפּגעצײכנטע פּעהיימעס. ווען ניט די סימאָנימ, זאָס זײַ האָבן געמאכט, וואָלטן זײַ גאָרניט דערקענט זײַערע פי. אזוי גוט האָבן זײַ זיכ פאריכט און זיכ אויסגעפאשעט.

איצטיקס מאָל איז שוין דער יאָרד געווען ווי געוונטשן. מענדל מיט די זינ האָבן גוט פארקויפט און גוט אָפּגעלייזט. איצט וועלן זײַ שוין האָבן אי אפּ כויוועס פּאַצאָלן, אי אפּ פּאדאנקען די פּויערימ פאר זײַער ארבעט און פאר זײַער גוטסקײַט. און סײַ וועט נאָכ זיכ אויב עפעס פלייבן.

טכילעס־אָונט קומען זײַ צו פּאַרן צו די דאָזיקע פּויערימ שוין ווי אלטע פּאַקאנטע. מענדל מיט די זינ זײַנען זײַער צופרידן. די פּאַלעבאָ- טימ זײַערע אויב. דאָס פּערד איז שוין צוגעזען, און אליינ עסט מען אָונטפּרויט. מע רעדט, מע פארברענגט. אלץ איז זײַער גוט און זײַער שײַן. און פּאַלד וועט מען שוין גיין שלאָפּן. פּאַרן שלאָפּן רופט מענדל צו דעם פּאַלעבאָס. ער געמט ארויס דעם טײַסטער און זאָגט:

— איצט, גוטער מענטש, קענען מיר זיך מיט דיר צעצאלן. זאָג אליין, וויפל דיר קומט.

— גאַרניט קומט מיר נישט, — האָט דער פויער געענטפערט. — באַ האלט דיר דעם געלט איך קעשענע און פארנוצ עס געזונטערהייט.
— סטייטש! וואָס הייסט? — האָט זיך מענדל גענומען שפארן, און די זיך האָבן זיך שוין אויך אריינגעמישט.

אַבער דער פויער האָט זיי א קוק געטאָן איך די אויגן. די באלע-באַטע מיט די זיך און שניר זינען אויך אָנגעגאָנען, און דער אלטער מאכט צו מענדלען:

— באַ עמעצן, באַ א פרעמדן ווייס איך אויך ניט צי איך וואָלט גע-נומען געצאָלטס פאר אזא קליינער געפעליקייט, הינט ביפראט נאָך באַ מענדל דעם זאמיסלאָוויטשער, וואָס האָט מיר אָפגעראטעוועט דאָס לעבן איך א פרעמדן קאנט.

דאָ ערשט האָבן מענדל מיט די זיך דערקענט יענעם פויער פון דער אוקראינע, וואָס זיי האָבן אמאָל איבערגעהאלטן, ביז ער איז געזונט גע-וואָרן.

זיי האָבן פאר פרייד ווידער אָנגעהויבן געבן די הענט איינער דעם צווייטן — די באלעבאַטע האָט ווידער פונסני דעוילאנגט צו טיש מעד און פארפייסן און מע האָט זיך שוין ניט געלייגט שלאָנן, מע האָט פארפראכט ביז ס'האָט אָנגעהויבן טאָגן. דאן האָבן מענדלס זיך צוזא-מען מיט די באלעבאַטימס זיך איינגעשפאנט דאָס אויסגערוט און אָנגע-געסן פערדל און מע האָט זיך זייער שייך צעזעגנט מיט די בעסטע גריסן, וואָס מע האָט איבערגעגעבן פאר מענדעליכען, און מע איז זיך צעגאנגען.

— פארשטייטו שוין? — האָט אָשער א זאָג געטאָן און אָפגעשטעלט דאָס פערד לעמ ערשטן הויפ פונעם באגעגנטן דאָרפ און איז אוועק געלאָפן נעמען אן עמער באַם פויער אפ אָנפויען דאָס פערד.
איצט האָבן איך שוין טאקע פארשטאנען אפ געוויס, אז קיין פור-געלט וועט שוין באַ מיר אָשער ניט נעמען, איך זאָל אפילע טאנצן פאר אימ אפן דאך. נאָר וואָס... איין זאך וועל איך באַ אימ יאָ פויעלן: איך וועל באַ אימ פויעלן, ער זאָל באַ מיר צונעמען דאָס מייסעלע פאר אַ מאטאָנע... ווי איך דרוק עס נאָר אָן, אזוי שיק איך עס אימ גלייך אָפ און זאָל ער לייענען.

אזא גאסט

(סקיצע)

איך קען אימ נאָכ פונ קליינזייט אופ. ס'איז א ווילער יאט. ער קומט ארויס פונ אונדזער שטעטל. אמאָל האָט מען אימ גערופן ייצכאָקיינע. פונדעסטוועגן האָב איך אימ איצט ניט דערקענט. ס'האָט אָנגעקלונגען צו מיר א יונגער און א שטאלטנער קאָמאנדיר, א לייטענאנט און עפ' שער א מאַאָר, און איך הער, ווי ער פרעגט:— זדיעס זשיוויאַט דער און דער (ער האָט אָנגערופן מיין פאמיליע-נאָמען).

„זדיעס“— ענטפער איך און הייב ניט אָן צו דערקענען, ווער דאָס איז. לָאָזט זיך אויס, אז ס'איז ייצכאָקיינע סראָל-בערס. אינ שטעטל האָבן מיר אמאָל געוווינט מיט זיי א שטוב לעבן א שטוב. עפעס א קליי-ניקייט סראָל בערס זונ! זאָגן, אז איך האָב זיך דערפרייט, איז ווינ-ציק. איך האָב מאמעש אונטערגעטאנצט פאר פרייד. איך האָב אימ גלייך באקענט מיט די קינדער און מיט דער פרוי, און מיר האָבן גענומען ריידן פונ אלץ, וואָס ס'איז אונדז נאָר געקומען אפן זינען.

מיין פיריאָריקער זון איז ניט אָפגעטראָטן פונ אימ און אימ געהאלטן אינ איין אויספרעגן: צי האָט ער א טאנק, צי האָט ער א פערד, וויפל ביקסן האָט ער און וויפל שווערדן?.. און מיין קאָמאנדיר שפילט זיך זייער הארציק מיטן יאטל. ער ענטפערט אימ געטריי אפ אלע זיינע פראַגן, און איך זע, אז ער קאָן זיין כאווער מיט אזעלכע אויך.

— זע נאָר, ייצכאָקיינע,— רופ איך זיך פלוצעמ אָן. — דיין טאטע האָט דאָך אויך געדינט אינ דער רויטער ארמיי. ער האָט דאָך זיך גע-שלאָגן אינ יענע צייטן אזוי, אז א רויך איז געגאנגען!?

מיין קאָמאנדיר האָט זיך צעלאכט און האָט מיר געוויזן אַ שיינעם מויל ציין.

— דו געדענקסט דאָס כאָטש? — פרעג איך אימ.

— שטעלט זיך פאר, אז יא, האט מיר יצחק יונג געענטפערט
און זיין צעשטראלטער שמייכל האט נאך אלץ נאשינגט זיין יונג, נאך
מענערש געזיכט. איך בין דענסטמאל געווען אזא ווי ער, — וויזט ער
אפ מיין יאטל, — און עפשער נאך קלענער, און מיין טאטע מיט דער
לאנגער פארד, כאטש ער איז ניט געווען אלט, האט אָפער קיינער אפ
איך ניט געקאנט זאגן, אז ער איז יונג — א ייד מיט אזא א פארד...
קיינ גוט לעבן איז בא אונדז דענסטמאל, ווייסט איר דאך, איך שטוב
ניט אינגעשטאנען. די מאמע קריגט זיך מיט די קינדער, זיי ווילן פרויט,
און זי לייגט זיי פאר בולקע, און די קינדער ווייסן שוין, אז דאס איז
א שלעכטער שפאס. דאס איז א סימען, אז איך שטוב איז אפילע קיינ
סקאריןקע אויך ניטא... איך איינעם פון אזעלכע שיינע טעג, אינדרויסן
איז דעמלט געווען אזויווי איצטער — אינדערפרי צעגייט, באנאכט פאר-
פריט, דער ווינטער האלט שוין, דוכט זיך, באמ אוועקגיין און פון-
דעסטוועגן קריכט ער נאך גוט איך די פיינער. פלוצעם עפנט זיך די
טיר און ס'קומען אריין איך שטוב עטלעכע מענטשן מיט ביקסן אפ די
אקסלען. א טייל מענטשן באקאנטע און א טייל — אומבאקאנטע. באמ
טאטן אפן אקסל הענגט אויך א ביקס. דער דאשעק און די לאנגע פארד
זינען בא איך פארדרייט אָן א זייט, די שפיצן פאלעס פון זיין צעט-
ריפעט וואטאָוונ לייבל זעען אויס זייער מאָדנע אונטערן פרייטן לע-
דערנעם פאס, מיט וועלכע ער האט זיך פלוצעם ארומגעצויגן... „וואָס
איז דאָס?“ האט אפ איך די מאמע אָנגעשטעלט א פאר אויגן.
— ס'איז א רעוואָליוציע! — האט איר איינער פון דעם טאטנס כאוויירימ
געענטפערט.

— פעסיע קרוין, ס'איז א רעוואָליוציע, — האט איר אויך דער צוויי-
טער קאפּן געענטפערט, און זינען אויגן האָפן זייער פריילעך גע-
שפילט בייסמיסע.
— א גוטער אופשטאנד אפ אייך, — האט זיי די מאמע געענטפערט,
אי איבעראשט אי דערשראָקן, — און וואָס וועט דאָ ווערן מיט די קליי-
נע פּיכקלאענ? — וויזט זי אפ אירע כעוורע פרעסערס.
— הערסט א כאַכמע! טאקע פון זייער טוועגן גייען מיר דאָך! —
האט דער טאטע גענומען פירן א רעדע. — ס'האלט שטארק דערפּי, אז
זיי וועלן שוין האָפן אביטל א בעסער לעבן, ווי מיר האָפן געהאט...
אָגוטן טאָג...

פון טיר האָט דער טאטע זיך נאָכאמאָל אויסגעקערעוועט און צוגע-
געבן:

— האָרכסטו, פעסיע, אויב ס'וועט נאָך זיין באשערט, וועלן מיר,
אלטע לייט, נאָך עפּשער אויב עפעס אַ לעק טונ פונעם נייעם לעבן! וואָס
זאָגסטו!!! פארבלייבט געזונט.

אנדערע שטיקלעך רייד זינען באַ מיר געבליבן אינ זיקאַרן, אנדער-
רע ווייט איך פון דעם, וואָס מע האָט מיר שפּעטער דערציילט. נאָר
איינס, וואָס סע האָט זיך באַ מיר גוט איינגעקריצט אינ קאַפּ, איז גע-
ווען דאָס, וואָס ווי איך פלעג נאָר דערזען עטלעכע מענטשן מיט ביקסן
אפּ די אקסלען, פלעג איך נעמען שרייען צו די שטופיקע מיט אַ סימ-
כע: „זעט, זעט, אָנאָ גייט די רעוואָלוציע!“... איינמאָל האָב איך אפּ-
לע אריינגעכאפט פון אַ באַנדיט אַ געשמאקע פּאָר קאנטשיקעס דערפאר,
וואָס איך האָב זיך דערפרייט און גענומען טייטלעך אפּ זינע באַנדיטן,
אז „אַטאָ גייט די רעוואָלוציע“. דאָס איז געווען מיין ערשטער און
לעצטער פּסאָק, וואָס איך האָב געכאפט פאר גיט ריכטיקן פאנאנדער-
קלייבן זיך אינ דער פראגע, ווער ס'איז די רעוואָלוציע און ווער ס'זינען
די סאָנימ פון דער רעוואָלוציע.

— איצט וואָלסטו שוין אזא מינ טאָעס גיט געמאכט?! פרעג איך
אימ אינ אַ שפּאס.

— איך מיינ, — האָט מיר ייצכאָק־יוניע געענטפערט צום טאָן.

דאָ האָט מיין טאָכטער דערלאנגט צום טיש אביסל ווישניאָק מיט פאר-
בייסן, און זיי האָבן זיך זייער פּיין איבערגעקוקט צווישן זיך. האָב איך אַ
קוק געטאָן אפּן יונגוואַרג און געגעבן פאמעלעכע אַ פיד מיטן געדאנק
אפּ דעם מעהאלעך, וואָס מיר האָבן דורכגעמאכט זינט ייסראַלינערס די-
נען אינ דער רויטער ארמיי, ביז דעם יונגן לייטענאנטס דינסט, און ס'האָט
מיך מיטאמאָל ארומגעכאפט אזא מינ בענקשאפט גיט איבערצוגעבן...

— לאָמיר פארזוכן צו ביסלעך, — האָב איך זיך אָנגערופן צו מיין יונגן
גאסט. — פלעגסטו דענסטמאָל, הייסט עס, באגעגענען אַ הייפל רויטארמיי-
ער מיט ביקסן און אויסשרייען מיט פרייד: „אַטאָ גייט די רעוואָלוציע“?
איך האָב ארומגענומען דעם יונגמאן, מיין אמאָליקן שאָכנ. איך האָב
אימ צוגעדריקט פעסט צו מיין ברוסט, און ס'האָבן זיך מיר געשטעלט טרערן
אינ די אויגן.

איך זאג איך באכאמאל: זיי זינען זייער ריזנדיקע אט די טרערן פון
פרייד.

מע האט אנגעהויבן איבערגעבן דורכ ראדיאָ טענצ.
— טאנצט עפעס, — האָב איך געזאָגט צו ביידע יוגנטלעכע.
זיי האָבן זיך ניט געלאָזט לאנג בעטן, אונ מיר איז געווען גוט צו קוקן
אפ זיי אונ צו קלערן, אז מיר האָבן ניט אומזיסט געלעבט... אונ מיר האָבן
שויגן ווער טיאל אונדז פארבייטן אויב.

יוליע

אינ פוילן, אינ דאָמבראָווער געגנט, איז דאָ אזא דאָרפ דאָמבריינע.
אינ דעם אַ דאָרפ האָט געוווינט יוליע בערעזאָווסקע מיט איר מאמע.
יוליע איז שוין א גרויס מיידל. זי לערנט שוין אינ פערטן קלאס פון
דער דאָמבריינער פירקלאסנע שול.

זי וווינט מיט איר מאמע אינ עק דאָרפ אינ א שטיבעלע. דאָס שטיי-
בעלע איז קליין און ענג, אָפער יוליע מיט איר מאמע האָבן ליב ריינ-
קייט, זיינען די ווענט ווייס, דער אויוונ צוגעקליבן, און אז מע גייט אריין
אינ שטוב אריין, גלוסט זיכ ניט אוועקגיין, אזוי געמיטלעכ איז פא זיי.
די מוטער ארבעט אפ דער דאָמבריינער הוטע. מינאסטאם ווייכט איר,
זאָס א הוטע איז: אזא זאוואָד, ווו מע גיסט אזיס גלאָז, און פונעם גלאָז —
פארשיידענע קיילימ.

פאָלינע, יוליעס מאמע, האָרעוועט אסאכ און פאקומט זייער ווינציק,
אינגאנצן אַנדערהאלבן זלאָטעס א טאָג. מיט די אַנדערהאלבן זלאָטעס איז
זייער שווער זיכ דורכצולעבן, נאָר דאָכ וויל זי ניט אַפרייסן יוליע פון
שול.

— זאָל זי שוין, — זאָגט זי, — פריער ענדיקן דעם פערטן קלאס, זי וועט
נאָכ צייט האָבן זיכ איינשפאנען אינ יאָכ.

אלע פארטאָג פארן אוועקגיין קאָכן זיי אָפ, ראמען צו, און אז זיי גיי-
ען אוועק גאנצפרי, זעען זיי זיכ שוין ניט דעם גאנצן טאָג ביז פארנאכט,
זענן זיי קומען זיכ צוריק צונויפ, און זיי זיינען שוין פרידע איינינעם ביזן
קומענדיקן גאנצפרי.

האיאָר, ווינטער דעם 21-טן יאנוואר (ווי פאווסט איז דער טאָג פון
21-טן יאנוואר, זינט דעם 1924-טן יאָר, געוואָרן טיפ איינגעקריצט אינ
די מויכעס און אינ די הערצער פון די ארבעטער מיט זייערע קינדער אפ
נאָר דער וועלט: דעם 21-טן יאנוואר טויזנט ניין הונדערט פיר און צוואַנ-

ציקסטן יאָר איז גאַרקי הינטער מאַסקווע געשטאַרבן אונדזער גרוי-
טער באַליבטער לערער און פירער וולאדימיר איליטש לענין).

יאָ, איז דאָס יאָר ווינטער דעם איינע צוואנציקסטן יאנוואר פאָלינע
בערעזאָוסקע, יוליעס מאמע, געגאנגען שפעטער ווי אלעמאָל אהיים,
ווייל באלד נאָך דער ארבעט האָבן די ארבעטער און די ארבעטערנס פון
דער הוטע זיך געגאנוועט איינציקווייז דורכ די הינטערגעסלעך צום כאַ-
ווער ליאשטשן אינ שטוב אריין. כאווער ליאשטש איז א מיטגליד פון דער
פוילישער קאָמוניסטישער פארטיי, און דאָרט איז פיגניווע פון דער פאָ-
לייזי אָפּגעהאלטן געוואָרן א ווארעמער מיטינג צו לענינס אָנדענק.

ליאשטש האָט דערציילט די כאוויירימ, אז ניט נאָר אינ פוילן, נאָר אינ
אלע איבעריקע בורזשואזע לענדער זיינען די ארבעטער גרייט צום קאמפ.
— ס'איז שוין לאנג אוועק די צייט, — זאָגט ער, — ווען די ארבעטער האָבן
געשלעפט אונטערטעניק דעם יאָך. נידער מיט די פאשיסטן! נידער מיט
דער קאפיטאליסטישער אָרדענונג! זאָל לעבן לענינס לערע! זאָל לעבן
דער ראטנפארבאנד! זאָל לעבן די קאָמוניסטישע פארטיי! זאָל לעבן דער
כאווער סטאלין, דער פירער פון אלוועלטלעכע פראָלעטאריאט!

די ארבעטער זיינען זיך צעגאנגען דערמוטיקט פון דער פארזאמלונג,
און ווידער איינציקווייז. קעדיי די פוילישע שפּיאָנען זאָלן זיי ניט אויס-
שפירן.

אויך פאָלינע, יוליעס מאמע, איז געגאנגען אהיים מיט א גוטן געפיל,
זי האָט געכאזערט די ווערטער, וואָס זי האָט געהערט אפ דעם מיטינג, —
מירן ניט דערלאָזן, — כאזערט זי, — אז די קאפיטאליסטישע פיאָוקעס זאָלן
אופהייבן א האנט אפן פסטר!

זי גייט און קלערט צו זיך אליין: דאכט זיך אזוי ניט ווייט איז דער
פסטר פון פוילן, און דאָרטן איז אזא פרייהייט, די ארבעטער זיינען בא
דער מאכט... לענין איז געשטאַרבן, נאָר זיין לערע לעבט... אינ שול בא
יוליען איז מינאסטאם אויך עפעס פאָרגעקומען.

איצט מאכט זי, פאָלינע, גיכערע שפאן. דער פראָסט טרישטשעט אונ-
טער אירע פיס, טיפ אינ קעשענע האָט זי באהאלטן א מאטאָנע פון יוליעס
וועגן — א פיכעלע מיט לענינס פּיאָגראפיע, איבערגעדרוקט אפ פויליש.
יוליע וועט זיך פרייען מיט דער מאטאָנע בעטער, ווי מיטן בעסטן געווינס.
פאָלינע מאכט נאָך גיכערע שפאן. אינ גרעסטן טייל דאָרפ זיינען שוין די
פיערן אויסגעלאָשן. ס'מוז שוין זיין גאנצ שפעטלעך. פאָלינע זעט שוין

ארויס איר שטיבל פונדערווייטנס. אָפּער דאָרטן איז אויב קיין שײַן נײַטאָ.
— קאָן דען זײַן, — קלערט זי, — אז יוליע זאָל שוין שלאָפּן? אָט אַפּער
פּערקע, האָט נײַט געקאָנט צוואַרטן אפּ דער מאמען.

אָפּער איר פּאַרווונדערונג איז איבערגעגאַנגען אין שרעק, אז זי איז
געקומען צו דער טיר און געטראָפּן דעם שלאָס פּונדערויסן הענגען, אַ
סימען, אז יוליע איז נאָך אינגאַנצן נײַט געקומען. נײַט קיין גוטער געפּיל
האָט איר אַ קלאַפּ געטאָן אין האַרצן.

— עמעצער פּײַניקט איצט מײַן קינד, — האָט זי אַ טראַכט געטאָן,
סײַהאַפּן זיכ איר מיטאַמאָל אַ ווײַ געטאָן פאַר די אויגן גאַנצע מאַכענס
פּאַשיסטישע לערער און פּאַליצײ, וואַזוי זײ ראַנגלען זיכ מיט די אַרבע-
טער-קינדער.

מיטאַמאָל איז דאָס בילד אָפּגעטראָטן פּונדערויסן אויגן, און זי זעט נאָר
איר יוליען אליין, ווי זי זיצט אין קאַרצער אין דער פּינצטער און אין
דער קעלט. מײַן לויפּן אַרום איר, און זי איז צו שוואַכ אפּ דורכברעכן
אזוינע גראַפּע ווענט.

פּאַלינע האָט אָפּגעטריבן די אלע געדאַנקען פּונדערויסן זיכ און מיט ציטער-
דיקע הענט אָפּגעשלאָסן די טיר, אַרײַן און געמאַכט פּײַער. דאָס קעצעלע
איז איר אַרויסגעלאָפּן אַנטקעגן מיט אַ פאַריסן עקל און מיט אַ ביטער
ניאווקערײַ. עפּשער איז יוליע אַוועק ערגעץ זיכ גליטשן מיט די קינדער
און אַ ביסל פאַרשפּעטיקט. אָפּער אין שטוב, זעט זי, איז נאָך קײַנער נײַט
געווען פּונדערויסן אָן, זינט זײ זײַנען אַוועק.

פּאַלינע האָט נײַט געוויסט, וואָס צו טונ. אין שטוב איז קאַלט. עפּשער
זאָל זי פּרײַער אַונטערהײַצן דעם אויוון, צי זאָל זי גיין צו דער שול?
זוכן איר קינד?... צו דער שול! אָפּער וועמען וועט זי איצט טרעפּן אין
שול?

פּאַלינע האָט גענומען גיכ-גיכ און אַרײַנגעוואָרפּן אַביסל שטרוי מיט
אַ פּאַר העלצלעך אין אויוון. אַרײַן אַונטערגעהײַצט דעם אויוון, האָט פּאַ-
לינע אַרופּגעכאַפּט אפּ זיכ צוריק דעם זשאַקעט מיט דער שאַל, צוגעדרייט
דאָס לעמפל און זיכ געלאָזט גיין צו דער טיר. פּלוצעם איז זי געפּליבן
שטיין. זי האָט דערהערט טריט און קינדערשע שטימען לעבן סאַמע
שטוב.

— ווער גייט? — האָט זי אין איין אַטעם אַ פרעג געטאָן און זיכ אומ-
געקערט אַרויסדרייען דעם לאַמפּ.

— היימישע, — האָבן עטלעכע קינדערשע שטימען געענטפערט, און
סיינען אריינגעקומען יוליע מיט אירע צוויי כאוויירימ זיגמונד און סלא-
וועק. אלע ארומגעריסענע, צעפאלטע און פארשמירטע אינ קארצער-
שטיב.

יא, צעפאלטע, נאָר פרייד פון קאמפ איז בא זיי געווען אפ די פענע-
מער, און זיי האָבן געהאלטן הויכ די קעפ זייערע.

— וואָס איז געשען? — האָט פאָלינע בערעזאָווסקע א נ יג געטאָן, און
אפ איר פאָנעם זיינען געווען אויסגעמישט פרייד מיט שמערצ איניינעם.
— הינט איז לענינס יאַרצייט! — האָט יוליע געענטפערט.

— איכ ווייס, — האָט די מוטער געענטפערט און איז געפליבן שוויגן.
זי האָט באלד געוויסט, אז איר הארצ נארט זי ניט אָפ. די קינדער האָבן
געוויס דעמאָנסטרירט, און די פאשיסטישע לערער האָבן זיכ אריינגע-
מישט. מ'האָט די קינדער געשלאַגן, און אינ בעסטן פאל האָט מען זיי גע-
האלטן ביז האלבער נאכט אינ די האַלטע, פינצטערע און ענגע קארצערס
אָן עסן, אָן טרינקען. יא, זי האָט אלצ געוויסט. אָבער זי האָט געקוקט
די קינדער אינ די אויגן, טאָמער וועלן זיי דערציילן קלאָר.

בא יוליען זיינען געווען בלויע, טאקע מאמעש הימל-בלויע אויגן און
ליכטיקע דינ-דינינקע האָר, איצט צעקאָשמעטע. די יינגלעכ ביידע זיי-
נען געווען אינ וויקס עטוואָס נידעריקער פון איר, און די אויגן זיינען
בא זיי געווען טונקעלע, קימאט ביר-קאָליריקע.

יוליע האָט אויסגעטאָן דעם מאנטל מיטן שאלעכל. די יינגלעכ זיינען
געשטאנען אינמיטן שטוב מיט צעשפיליעטע מאנטלען, מיט אָנגערויגעזטע
פענעמער און מיט ענערגישע, אויסגעוואשענע בליקן.

— נו, — האָט פאָליע אזויווי א פרעג געטאָן.
און זיגמונד מיט סלאווקען האָבן געענטפערט:

— אז מירן אינגיכט דערלעבן, פוילן זאָל ווערן א ראטנלאנד, וועלן
בא אונדז אינ די שולן זיינ לערער קאָמוניסטן און ניט קיין פאָליצייישע
שפיאָנען. ס'וועלן בא אונדז ניט זיין קיין קארצערס אינ די שולן, און
מירן פריי קאָנען קעמפן צוזאמען מיטן אלועלטלעכען פראָלעטאריאט.

— רעכט, — האָט פאָלינע זיכ אָנגערופן, — ס'וועט אייך זיין שפעט צו
גיין אהיים, טוט זיכ אויס און מירן באלד אָפעסן צוזאמען.

— בא זיי זיינען באוויסטזיניקע עלטערן, — האָט יוליע געענטפערט
סאר די יינגלעכ, — אויב זיי פארזאמלן זיכ, דארפן זיי זיכ ניט פאר-

ענטפערן. דערפאר זינען אָבער דאָ קינדער, וואָס די עלטערן זינען בא
זי פארפינצטערט, און אינדערהיים קומען זיי אָפּ נאָכ ערגער, ווי אין דער
פארשימלטער שול.

— דערופ איז עס קאמפ, — האָט די מוטער אין א קורצער וויילע ארום
געענטפערט, — און אין קאמפ וועלן מיר גיין אזוי, אז קיין שוועריקייטן
זאָלן אונדז ניט פארהאלטן.

— צום קאמפ זינען מיר שטענדיק גרייט! — האָבן די קינדער געענט-
פערט.

די ווענט האָבן געבלענדט מיט זייער ווייסקייט. אין אויוונ האָט דאָס
פֿייער פון צייט צו צייט אונטערגעקנאקט. צום קנאפ פאלויכטענעם טיש
מיטן באשיידענעם אָונט־ברויט זינען געגאנגען פיר מענטשן: פאָלינע
מיט איר טאָכטער און איר טאָכטערס כאוויירימ. די שאַ איז געווען א
שפעטע, ארום איז שטיף, נאָר די הערצער בא אלס מיר קלאפן און ריטן
זיך צום קאמפ צוזאמען מיט טויזנטער, מיליאָנען אונטערדריקטע אפּ פינפּ
זעקסטל פון דער גרויסער וועלט.

מחזור השיר

השיר הראשון במחזור הוא 'השיר ליהודה' (שיר ד' במחזור).
הוא נכתב על ידי המשורר יהודה הלוי.
השיר מתאר את אהבתו ליהודה ואת אהבתו לארץ.
הוא נחשב לאחד משירי המשורר הטובים ביותר.

השיר השני במחזור הוא 'השיר לירושלם' (שיר ה' במחזור).
הוא נכתב על ידי המשורר יהודה הלוי.
השיר מתאר את אהבתו לירושלם ואת אהבתו לארץ.
הוא נחשב לאחד משירי המשורר הטובים ביותר.

השיר השלישי במחזור הוא 'השיר לירושלם' (שיר ו' במחזור).
הוא נכתב על ידי המשורר יהודה הלוי.
השיר מתאר את אהבתו לירושלם ואת אהבתו לארץ.
הוא נחשב לאחד משירי המשורר הטובים ביותר.

השיר הרביעי במחזור הוא 'השיר לירושלם' (שיר ז' במחזור).
הוא נכתב על ידי המשורר יהודה הלוי.
השיר מתאר את אהבתו לירושלם ואת אהבתו לארץ.
הוא נחשב לאחד משירי המשורר הטובים ביותר.

השיר החמישי במחזור הוא 'השיר לירושלם' (שיר ח' במחזור).
הוא נכתב על ידי המשורר יהודה הלוי.
השיר מתאר את אהבתו לירושלם ואת אהבתו לארץ.
הוא נחשב לאחד משירי המשורר הטובים ביותר.

השיר הששי במחזור הוא 'השיר לירושלם' (שיר ט' במחזור).
הוא נכתב על ידי המשורר יהודה הלוי.
השיר מתאר את אהבתו לירושלם ואת אהבתו לארץ.
הוא נחשב לאחד משירי המשורר הטובים ביותר.

השיר השביעי במחזור הוא 'השיר לירושלם' (שיר י' במחזור).
הוא נכתב על ידי המשורר יהודה הלוי.
השיר מתאר את אהבתו לירושלם ואת אהבתו לארץ.
הוא נחשב לאחד משירי המשורר הטובים ביותר.

שוין געוויסט, וואָס די קאָמוניסטן ווילן, זיי האָבן זיך פארטריבן אין א פיאָנערניִמאכנע און האָבן נאָך מער אָפּשײַ געקריגן פאר זייער רע־כעלען און אויך פאר די רעוואָליוציאָנערניִכאוויירימ, וואָס פארזאמלען זיך אָפּט צו איר און פאראטן זיך פֿיז שפּעט אין דער נאכט פא פאר־מאכטע טירן.

אין הארפט 1931 הייבט מען זיך אָן גרייטן פא די ריימערס אין שטופ צו א געזעגעניש: רופ פאָרט אָפּ מיט א קאנאדער ארבעטער־דע־לעגאציע אפ א קורצער צייט קיין ראטנפארבאנד.

— וואָס וועל איך דאָ טון מיט די אלע שמארגאלן? — טוט דער טאטע איינמאָל אינאָוונט א וויז אפ דער פאָליצע פאפירן, צייטונגען, זשור־נאלן, וואָס אסאך פון זיי גייען דאָ ארויס אומלעגאל. און רופ האָט דאָרטן ניט קיין קליינעם כײלעק.

די יונגע ניינציאָריקע רופ האָט זיך א נעם געטאָן פאר איר שטערן און פאר אירע שווארצע געקרויזלעטע לאָקן, וואָס פאלן איבער אים אראָפּ. אין די אויגן האָט מען פא איר געזען א מידקייט פארן גאנצן טאָג אומיאָנג און גרייטן זיך אין אזא ווייטן און געגארטן וועג. א שמייכל איז געלעגן אפ איר יונגן פאָנעם. די ערשטע רעגע האָט זי אזויווי ניט געהערט, וואָס דער טאטע רעדט פון איר, דערנאָך האָט זי זיך באדאכט:

— האָ? — זאָגט זי, — דו פרעגסט אפ די דאָזיקע אלע פאפירן? איך מיינ, אז מע דארפ זיך אוועקשטעלן און מאכן א רייניקונג. דוכט זיך, אז מע ווארפט שוין אפ אונדז אג אויג. א טייל וועט מען מוזן פארברע־נען, און די נייטיקערע פאפירן, וואָס דארפן בלייבן, וועלן מיר פא־האלטן, אָדער איך וועל קאָנען בעטן א כאווער, ער זאָל קומען און זיי פארנעמען פונדאנען.

און ראָכעלע האָט זיך טאקע טייקעפּ גענומען צו דער ארבעט: זי האָט אונטערגעהייצט די פליטע, האָט אויסגעשטעלט א קאָנווייער פו־נעם טאטן, וואָס איז איצט פונקט געווען פויז, ריטען און סײַמאָנען. ראָכעלע האָט צעעפנט יעדן זשורנאל באזונדער, אייניקע האָט זי אָפּ־געלייגט אין א זייט און די איבעריקע, וואָס זי האָט דערלאנגט דעם טאטן, זיינען אוועק איבער די הענט גלייב אין פליטע אריין.

העכער האלב ארבעט איז שוין געווען אָפּגעטאָן, ווי ס׳איז אָנגע־קומען פערזאָן — זייער א גוטער קאָמוניסט און א גוטער כאווער. ער

האָט אומרויך אינגערדימט עפעס ראָכעלען אפּן אויער, דערנאָך האָט ער זיך אויך צוגעשטעלט צו דער ארבעט, און די ארבעט האָט גענו- מען גיין פלינקער. נאָך א פאָר מינוט און מע איז שוין פארטיק. פלוי- צעמ א קלונג. ריטע מיט סיימאָנען זיינען אוועקגעלאָפּן צו דער טיר.

— אויב ס'זיט די מא, — האָט זיך ראָכעלע אָנגערופּן, — זאָלט איר זיך ניט אַיילן מיטן עפענען. איר וועט פריער נעמען די טיר אפּן קיי- טעלע.

די קינדער האָבן מיט אומגעדולד גענומען די טיר אפּן קייטעלע. זיי האָבן געוואָלט, מע זאָל גיכער אריינגיין, אָבער מע מוז זיין פאָר- זיכטיק. זיי האָבן אופגעפנט א קליינע שפּאַרונע. אָבער ווי פּאַרוונ- דערט זיינען זיי געוואָרן, ווען זיי האָבן דערזען פּונ יענער זייט טיר פיר פּאַליציי-לייט, וועלכע זיינען אומגעדולדיק און שרייען:
— עפנט.

סיימאָן האָט ערשט איצט פארשטאנען, וואָס ראָכעלע האָט געמיינט מיט דעם, וואָס זי האָט געזאָגט, אז מע זאָל זיך ניט אַיילן מיטן עפענען.

— צו וועמען דארפט איר? — האָט דאָס יינגל א פּרעג געטאָן.

— מיר ווייסן שוין, צו וועמען מיר דארפן. עפנט!

— ניין, — האָט סיימאָן געענטפערט מיט קלוימערשט א זיכערער שטימ, — די מא איז נאָך ניטאָ פּונ גאס און זי ראט אונדז ניט צו עפע- נען די טיר יעדן איינעם, ווער עס וויל נאָר אריינגיין.

— עפנט, מיר זיינען פּאַליציי-לייט, געשיקט פּונ דער יעגירונג.

— יא, אָבער צו וועמען דארפט איר?

— צו ריימערן, — האָט שוין ניט אויסגעהאלטן דער עלטסטער, וואָס איז די גאַנצע צייט געשטאנען פּא דער זייט און שטרענג אָנגע- קוקט די סצענע.

— איהא... צו ריימערן? צי מיינט איר ניט, הער פּאַליסמען, אז די

פאמיליע ריימער פּאַשטייט פּונ גאַנאָווימ?

— א, ניין, פוי (יינגל), מיר זיינען מער ניט געשיקט, ווי צו מאכן פּא אייך אן אונטערזוכונג.

— איהא, אן אונטערזוכונג? איז וואָס אזעלכעס ווילט איר פּא אונדז

געפינען?

— פאפירן, — האָט איינער מיט א טעמטן פּאָנעם א זאָג געטאָג.
— אהא, דענקט איר עפּשער, אז די פאמיליע ריימער פּעלשט דאָ?
פּאַרנ?

— גענוג, עפּן אונס, דו גארישער בוי, אונדז טראָגט ניט די צייט
צו שטיין דאָ אונ מיט דיר פארברענגענ.

— אָ, הער פּאָליסמען, איר זידלעט זיך גאָר. נעמט גיכער אַלער
וואָרט אפּ צוריק... איך בין יונג אונ ווייס נאָך ניט אפּ געוויס, ווער
ס'איז גאריש... ווארט, איך גיי א קוק טונ. דוכט זיך, אז דער פּאָ
איז פּונויפּן, זאָל ער אייך גיין עפענענ.

ריטקע איז געפליבן פּא דער טיר, וואָס איז אפּן קייטעלע צונגע-
שלאָסן, אונ סיימאָן איז אוועקגעלאָפּן אפּגיכ צו דער קאמער, וווּ זיי
האַבן פּריער געארבעט פּאמ קאָנווייער. דאָרט איז שוין אלץ געווענ
אַפּגעטאָגן. פּונ פּערזאָנען האָט סיימאָן דערזען נאָר א ברעג שליאפּע,
וואָס האָט דורכגעשווינדלעט פּונ דער הינטער-טיר, אונ א ברעג פּונעם
טאטנס פּאַרטפּעל. ראַכעלע איז געווען שוין אינעם מאנטל אונ אינעם
שווארצן פּערעטל, וואָס האָט איר אזוי שיינ געפּאסט. דער טאטע איז
געווען פלייך, ווי די וואנט, אונ ראַכעלע האָט פּאַרנ אוועקגאַנג זיך
אַנגערופּן מיט א פּריילעכען שמייכל צו סיימאָנען:
— ביסט א בוי.

אונ צום טאטן האָט זי מוטיק א ווונק געטאָג מיטן פּאָנעם אונ מיט
בידע הענט, ווי איינער רעדט: האלט זיך פעסט, וואָס קאָנען זיי דיר
טונ? ... אונ זי איז אוועק גלייך נאָך פּערזאָנען.

דאָס גלעקל קלינגט דערווייל אונ קלינגט אָן אופּהער.
— עפּן, — האָט זיך דער טאטע אַנגערופּן צו סיימאָנען, — איך בין
עפעס ניט געזונט, לייג איך אינ פעט...

סיימאָן איז אוועקגעגאַנגען צו די צענערווירטע פּאַליציי-לייט.
— וואָס זיינט איר אזוי אומגעדולדיק? — מאכט צו זיי סיימאָן פּאמ
עפענען די טיר. — רויקער, טופּעט ניט אזוי, פּא איז עפעס ניט געזונט,
פירט זיך פּיין.

די דריי פּאַליציי-לייט האָבן געקוקט אפּן עלטסטן, דער עלטסטער
האָט געקנייטשט מיט די אקסלען, ווי איינער רעדט: זינט איך לעבן,
האָב איך נאָך אזעלעכס ניט געזען.

זיי האָבן דורכגעפירט די אונטערזוכונג און האָבן פארשטייט זיך.
דאָרטן גארניט נישט געפונען.
דאָס איז געווען דער ערשטער פאליציישער אונטערזוכ, וואָס איז
פארגעקומען בא די ריימערס אין שטוב, און ער האָט זיך געענדיקט
זייער גוט. דאָס איז אויך געווען דער ערשטער טראַט, וואָס סיימאָן
מיט רייטקען האָבן געמאכט אפן רעוואָליוציאָנערן וועג, און ער האָט
זיך אויך זייער גוט איינגעגעפן.

LIBRARY OF CONGRESS
DUPLICATE EXCHANGE

